

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

**Měření a řízení udržitelné výkonnosti podniku
ve vybraném odvětví**

Measuring and managing the sustainable performance of the company in the selected
industry

Bc. Veronika Kalíšková

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika KALÍŠKOVÁ**
Osobní číslo: **K18N0027P**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Téma práce: **Měření a řízení udržitelné výkonnosti podniku ve vybraném odvětví**
Zadávací katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Zásady pro vypracování

1. Charakterizujte udržitelnou výkonnost podniku a její jednotlivé složky.
2. Představte vybrané odvětví.
3. Analyzujte přístup podniků k měření a řízení udržitelné výkonnosti v rámci zvoleného odvětví.
4. Zhodnoťte vliv prováděných udržitelných aktivit na finanční výkonnost.
5. Shrňte výsledky provedených analýz a formulujte závěry práce.


Rozsah diplomové práce: **60 – 80**
Rozsah grafických prací: **neuveden**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**


Seznam doporučené literatury:


- DOČEKALOVÁ, Marie; KOČMANOVÁ, Alena; HŘEBÍČEK, Jiří. *Měření podnikové ujkonnosti*. Brno: Littera, 2013. ISBN 978-80- 85763-77-5.
- KNÁPKOVÁ, Adriana; PAVELKOVÁ, Drahomira; CHODÚR, Miroslav. *Měření a řízení ujkonnosti podniku*. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-882-6.
- ZADRAŽILOVÁ, Dana. *Udržitelné podnikání*. V Praze: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1833-6.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.**
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání diplomové práce: **22. října 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **22. dubna 2020**


Doc. Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.
děkanka




Ing. Pavlína Hejduková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 22. října 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Měření a řízení udržitelné výkonnosti podniku ve vybraném odvětví“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 28. 4. 2020

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé diplomové práce doc. Ing. Michaele Krechovské, Ph.D. za odborné rady, vstřícnost, cenné rady a připomínky při zpracování diplomové práce.

Obsah

Úvod	- 8 -
1 Udržitelnost podniku	- 10 -
2 Přístup Triple-Bottom-Profit	- 13 -
3 Udržitelná podniková výkonnost.....	- 15 -
3.1 Sociální výkonnost	- 17 -
3.1.1 Global Reporting Initiative	- 17 -
3.1.2 Společenská odpovědnost firem	- 22 -
3.1.3 Social Accountability 8000.....	- 24 -
3.1.4 ČSN ISO 26000:2010	- 25 -
3.1.5 Bezpečný podnik.....	- 26 -
3.1.6 ČSN OHSAS 18001:2008.....	- 26 -
3.1.7 IQNet SR 10.....	- 26 -
3.1.8 AA 1000 AccountAbility	- 26 -
3.1.9 Friendly Employer	- 27 -
3.2 Environmentální výkonnost	- 28 -
3.2.1 Ukazatele environmentální výkonnosti.....	- 28 -
3.3 Ekonomická výkonnost.....	- 32 -
3.3.1 Klasické (tradiční) ukazatele.....	- 32 -
3.3.2 Moderní ukazatele.....	- 41 -
4 Charakteristika vybraného odvětví.....	- 47 -
4.1 Historie automobilového průmyslu.....	- 48 -
4.2 Sdružení automobilového průmyslu (AutoSAP)	- 50 -
4.3 Automobilové koncerny.....	- 50 -
5 Analýza udržitelné výkonnosti podniků v automobilovém průmyslu.....	- 52 -
5.1 Analýza environmentální výkonnosti	- 52 -
5.2 Analýza sociální výkonnosti	- 55 -
5.3 Analýza ekonomické výkonnosti	- 60 -
5.3.1 Tradiční ukazatele	- 60 -
5.3.2 Moderní ukazatele.....	- 67 -
6 Vliv udržitelných aktivit na ekonomickou výkonnost	- 70 -
7 Shrnutí provedené analýzy a návrh opatření	- 72 -
7.1 Shrnutí environmentální výkonnosti	- 72 -

7.2	Shrnutí sociální výkonnosti.....	- 73 -
7.3	Shrnutí ekonomické výkonnosti.....	- 74 -
7.4	Shrnutí udržitelné výkonnosti a návrhy opatření	- 75 -
	Závěr	- 77 -
	Seznam použité literatury a dalších zdrojů	- 79 -
	Seznam tabulek	- 86 -
	Seznam obrázků.....	- 87 -
	Seznam použitých zkratk	- 88 -
	Seznam příloh	- 89 -

Úvod

Hodnocení výkonnosti podniků může být primárně založeno na finančních informacích. Je však důležité, aby se podniky zabývaly celkovou udržitelnou výkonností. Tato celková udržitelná výkonnost zkoumá 3 oblasti, a to ekonomickou, environmentální a sociální. Podnik tímto způsobem sleduje finanční ukazatele, ale také nefinanční ukazatele zaměřené např. na stakeholdery nebo životní prostředí.

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnotit měření a řízení udržitelné výkonnosti podniků ve zvoleném automobilovém průmyslu, shrnout výsledky provedených analýz a navrhnout případná opatření ke zlepšení udržitelné výkonnosti.

Diplomová práce se skládá ze 7 kapitol. První kapitola se zabývá udržitelností podniku. V této části jsou zmíněny nejznámější definice udržitelnosti a také její základní charakteristika. Druhá kapitola se zabývá metodou Triple-Bottom-Profit. Tato část dále rozebírá eco-efektivitu a socio-efektivitu.

Třetí kapitola informuje o udržitelné výkonnosti podniku. V této kapitole jsou rozebrány jednotlivé výkonnosti. První výkonnost je sociální, u které jsou uvedeny jednotlivé nefinanční ukazatele, na základě kterých lze hodnotit tuto výkonnost. Jedná se o ukazatele, které uvádí standardy, jako jsou např. Global Reporting Initiative, Společenskou odpovědnost firem nebo Social Accountability 8000. Druhá výkonnost je environmentální. Mezi klíčové ukazatele environmentální výkonnosti patří účinnost materiálové spotřeby, energetická účinnost, vodní hospodářství, odpadové hospodářství, biologická rozmanitost, emise do ovzduší ad.

Poslední výkonnost je ekonomická, která je měřena klasickými (tradičními) ukazateli a moderními ukazateli. Mezi klasické ukazatele se řadí ukazatele zisku, ukazatele rentability, ukazatele likvidity, ukazatele zadluženosti, ukazatele aktivity a ukazatele kapitálového trhu. Z jednotlivých skupin ukazatelů jsou vybrány a popsány ty nejdůležitější ukazatele. Mezi nejznámější moderní ukazatel patří ekonomická přidaná hodnota (EVA). V této kapitole je také shrnut postup výpočtu EVA v České republice.

Čtvrtá kapitola charakterizuje vybrané odvětví. Pro svoji diplomovou práci jsem si vybrala automobilový průmysl, protože tvoří téměř 10 % HDP, zaměstnává více než 150 000 lidí. V této kapitole je také zmíněna historie automobilového průmyslu a jsou zde uvedeny nejznámější automobilové koncerny v České republice, ale i ve světě.

Pátá kapitola analyzuje celkovou udržitelnou výkonnost podniků v automobilovém průmyslu. Na začátku této kapitoly je uvedena metodika této diplomové práce – zdroje dat, vymezení zkoumaného souboru (období a oblast podniků) a ukazatele, na základě kterých bude provedena analýza celkové udržitelnosti podniků. K analýze udržitelné výkonnosti podniku byla použita metoda analýza a syntéza. V analýze environmentální výkonnosti byly zkoumány ukazatele energetické účinnosti, ukazatele odpadového hospodářství a ukazatele materiálové účinnosti. V analýze sociální výkonnosti bylo zaměřeno na vývoj počtu zaměstnaných osob a vývoj průměrné mzdy v automobilovém průmyslu z celkového pohledu a z pohledu struktury zaměstnanců. Dále byla také zkoumána pracovní úrazovost a doba pracovní neschopnosti.

V ekonomické analýze byly vypočítány a analyzovány tradiční a moderní ukazatele. Z tradičních ukazatelů byla analyzována např. rentabilita vlastního kapitálu, rentabilita tržeb, běžná, pohotová a hotovostní likvidita, celková zadluženost, doba splatnosti pohledávek a další. Z moderních ukazatelů se jednalo o ekonomickou přidanou hodnotu.

Šestá kapitola zhodnocuje vliv prováděných udržitelných aktivit na ekonomickou výkonnost.

Sedmá kapitola shrnuje výsledky provedené analýzy a navrhuje se případná opatření ke zlepšení udržitelné výkonnosti ve zvoleném odvětví.

Po závěru následuje seznam použité literatury a dalších zdrojů, seznam tabulek, obrázků, použitých zkratk, příloh a jednotlivé přílohy.

1 Udržitelnost podniku

Trvalá udržitelnost podniku vychází z anglického názvu Corporate Sustainability. V posledních letech se přestal používat přívlastek „trvalá“ a mluví se spíše jenom o udržitelnosti. V literatuře najdeme mnoho definic, které popisují udržitelnost podniku. Každá definice se dívá na udržitelnost z různého hlediska. V této kapitole jsou zmiňovány nejznámější definice.

V zakladatelském díle trvalé udržitelnosti „Naše společná budoucnost“ se nachází první definice trvale udržitelného rozvoje, která zní: *„Trvale udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby.“* (World Commission on Environment and Development, 1987) Za zrodem tohoto díla stála Světová komise pro životní prostředí a rozvoj. (Kolektiv autorů, 1991)

Josef Vavroušek rozšiřuje definici z roku 1987 takto: *„Trvale udržitelný způsob života – je to takový způsob života, který se přibližuje ideálům humanismu a harmonie vztahů mezi člověkem a přírodou, a to v časově neomezeném horizontu. Je založen na vědomí odpovědnosti vůči dnešním i budoucím generacím a na úctě k živé i neživé přírodě.“* (Vavroušek, 1994)

Další definici udržitelného rozvoje nalezneme v Nařízení Evropského parlamentu a Rady: *„Udržitelný rozvoj znamená zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace.“* (Nařízení Evropského parlamentu a Rady číslo 2493/2000)

Pojem trvale udržitelný rozvoj je upraven i v Právním řádu České republiky jako *„rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů“*. (Česko, 1992)

„Trvale udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických prostředků a technologií uspokojovat lidské potřeby, materiální, kulturní i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů; aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich sociálně-politické instituce a procesy.“ (Rynda, 2000)

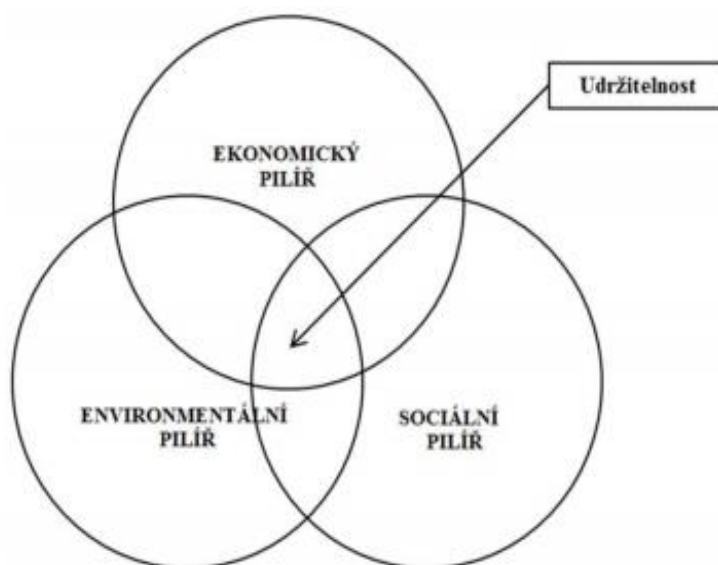
Tato definice trvale udržitelného rozvoje je, jakým si shrnutím všech definic, které měly za cíl objasnění tohoto pojmu.

Ministerstvo životního prostředí ČR definuje koncepci trvale udržitelného rozvoje jako „*takový druh rozvoje, který se zároveň snaží odstranit nebo zmírnit negativní projevy dosavadního způsobu vývoje lidské společnosti.* (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2016)

Udržitelný rozvoj není založen jen na ekonomickém růstu, ale i na společenských hodnotách a přírodním bohatství. Jedná se tedy o oblast ekonomickou, sociální a environmentální. Pokud tyto 3 oblasti nebudou v rovnováze, tak udržitelný rozvoj podniku nemá smysl. (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2016)

Podstatou udržitelnosti podniku je naplnění tří základních cílů. Mezi tyto tři základní cíle udržitelnosti patří „*účinná ochrana životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů, udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti s dobrými pracovními podmínkami, a to v souladu se sociálním rozvojem, který respektuje potřeby všech.*“ (Kocmanová et al., 2013, s. 13) Harmonický a vyvážený environmentální, sociální a ekonomický pilíř je podstatou koncepce udržitelnosti podniku. (Kocmanová et al., 2013)

Obrázek č. 1: Pilíře udržitelnosti



Zdroj: vlastní zpracování dle Kocmanové et al, 2013

„Udržitelnost je tedy podniková strategie, která sleduje dlouhodobý podnikový růst, efektivnost, výkonnost, konkurenceschopnost podniku zahrnutím environmentálních, sociálních a ekonomických aspektů do podnikového řízení.“ (Kocmanová et al., 2013, s. 14)

2 Přístup Triple-Bottom-Profit

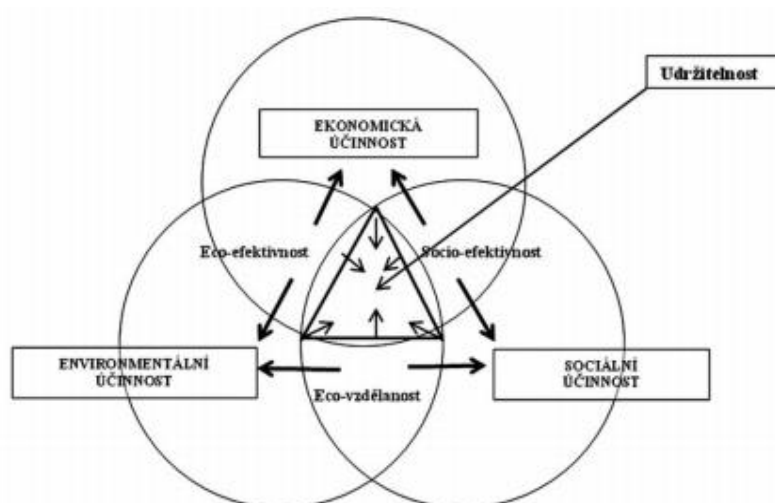
Britský podnikatel John Elkington založil metodu Triple-Bottom-Line. Pro podniky stanovil tři linie – lidé, planeta a zisk. Myšlenkou této metody je, že pokud podnik vylepší jakoukoliv oblast - ekonomickou, environmentální nebo sociální, tak se zlepší i celková udržitelnost podniku. (Elkington, 1998)

„Právě proto, že ekonomická, sociální a ekologická dimenze mohou spolu úzce souviset, používá se k vysvětlení konceptu tzv. Triple-Bottom-Line.“ (Zadrazilová, 2010, s. 3)

Pokud se podnik zaměřuje na všechny tři oblasti, může mít konkurenční výhodu na trhu oproti jiným firmám (směřuje k udržitelnosti podniku). (Elkington, 1998)

Pokud si podnik zvolil jako strategii udržitelnost, bude se dále zabývat sociální účinností (socio-efektivitou) a ekonomickou účinností (eco-efektivitou). Na následujícím obrázku je znázorněna struktura udržitelnosti podniku. (Kocmanová et al., 2013)

Obrázek č. 2: Struktura udržitelnosti podniku



Zdroj: vlastní zpracování dle Schaltegger et al., 2003; Schaltegger, Burritt, 2005

„Efektivnost je vztah mezi různými dimenzemi, jako jsou environmentální a ekonomický rozměr u eco-efektivity nebo sociální a ekonomický rozměr u socio-efektivnosti.“ (Kocmanová et al., 2013, s. 16) Efektivnost lze měřit pomocí relativních nebo poměrových ukazatelů. (Kocmanová et al., 2013)

Pokud se podnik snaží zlepšit jednu oblast udržitelné výkonnosti, jejím hlavním cílem bude účinnost. Tuto účinnost lze měřit pomocí absolutních ukazatelů. (Kocmanová et al., 2013)

3 Udržitelná podniková výkonnost

Udržitelná podniková výkonnost je charakterizovaná prostřednictvím integrace ESG (environmental, social and corporate governance) a ekonomické výkonnosti. Do celkové výkonnosti podniků zařazujeme i CG (corporate governance). Pomocí ukazatelů environmentálních, sociálních a ekonomických můžeme definovat problémy, o kterých investoři uvažují. Podnik by se proto měl zaměřit, aby docházelo k přenosu informací. Tyto informace budou poskytovány investorům, akcionářům a dalším stakeholderům. (Kocmanová et al., 2013)

Obrázek č. 3: Vzájemná souvislost mezi ESG a CG výkonností podniku ve vztahu k udržitelné podnikové výkonnosti



Zdroj: vlastní zpracování dle Kocmanové et al., 2013

Autoři Schaltegger a Wagnerr (2006) přišli na to, že environmentální dopad je způsoben škodlivými vlivy. Tyto vlivy jsou především způsobené při výkonu činnosti podniku. Tito autoři také tvrdí, že ekonomická výkonnost je spojena se ziskem. Autoři přišli na jeden negativní a jeden pozitivní výrok spojený s environmentální a ekonomickou výkonností. Negativní tvrzení je, že pokud podnik zlepší environmentální dopad, tak zároveň škodí ekonomické výkonnosti. Pozitivní tvrzení je, že pokud budeme v ekonomické výkonnosti snižovat náklady, tak to bude mít pozitivní vliv na životní prostředí.

Další autor, který se zabýval environmentální a ekonomickou výkonností byl Lankosti. Tento autor zobrazil vztah mezi těmito dvěma výkonnostmi pomocí křivky environmentálního zisku. (Lankosti, 2006)

Carrol (1999) se zase zabýval sociální a ekonomickou výkonností. Tyto dvě výkonnosti jsou spojovány společenskou odpovědností firem a do vedení společnosti se dostávají prostřednictvím přidané hodnoty pro podniky.

„Cílem je stanovit ESG a ekonomické ukazatele výkonnosti podniku, kdy tyto ukazatele výkonnosti mohou vypovídat o dlouhodobé udržitelnosti podniku.“ (Kocmanová et al., 2013, s. 29)

**UDRŽITELNÁ PODNIKOVÁ VÝKONNOST = CG +
ENVIRONMENTÁLNÍ + SOCIÁLNÍ UKAZATELE
VÝKONNOSTI**

3.1 Sociální výkonnost

„Sociální výkonnost se rozumí sociální dopady aktivit a chování podniku na stakeholdery. Může být měřena sociálními ukazateli monitorující různé oblasti sociálních účinků, jako jsou např. společnost, odpovědnost za produkty, lidská práva, pracovní právní vztahy a důstojné pracovní podmínky.“ (Kocmanová et al., 2013, s. 2)

Sociální výkonnost je spojována především se spokojeností zaměstnanců podniku. Pokud poroste spokojenost pracovníků, tak budou mít větší produktivitu práce. S větší produktivitou práce bude docházet i k růstu sociální výkonnosti. Současně by si podnik měl zlepšit pozici na trhu, protože zákazníci jsou spokojeni, a proto zůstávají podniku věrní. (Kocmanová et al., 2013)

V současnosti je pro podniky obtížné přežít na trhu. Přežití podniku závisí především na finanční konkurenceschopnosti a také na obrovském tlaku ze svého okolí, aby jednal sociálně odpovědným způsobem. (Bučiūnienė & Kazlauskaitė, 2012)

Pomocí nefinančních (měkkých) ukazatelů lze hodnotit sociální výkonnost. Prvním krokem k hodnocení sociální výkonnosti je určení sociálních norem, díky kterým pak budou vybrány jednotlivé sociální ukazatele. Mezi sociální normy patří (Kocmanová et al., 2013):

- Global Reporting Initiative,
- Společenská odpovědnost firem,
- Social Accountability 8000,
- ČSN ISO 26000:2010 – Pokyny pro oblast společenské odpovědnosti,
- Bezpečný podnik,
- ČSN OHSAS 18001:2008 – Management bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- IQNet SR 10 – Systém managementu společenské odpovědnosti,
- AA 1000 AccountAbility – Stakeholder Engagement Standard,
- Friendly Employer.

3.1.1 Global Reporting Initiative

Na celém světě existuje snaha vytvořit globální rámec, podle kterého by společnosti vytvářely zprávy o činnostech spojených se společenskou odpovědností. Global Reporting Initiative (Globální iniciativa ve výkaznictví, GRI) patří mezi jeden z výsledků. (Zadrazilová, 2011)

Global Reporting Initiative je mezinárodní nezávislá organizace založená v roce 1997, se sídlem v Amsterdamu. Mezi hlavní cíl této organizace patří vytvoření důvěryhodného rámce, který můžou použít podniky všech typů, velikostí a působících v jakékoliv oblasti. Global Reporting Initiative podává zprávy o dopadech aktivit a rozhodování firem na zainteresované osoby v ekonomické, environmentální a sociální oblasti. Součástí výkaznictví o udržitelném rozvoji jsou dokumenty, které umožňují podniku vytvářet jednotnou formu zprávy. Tento dokument vždy obsahuje definice ukazatelů výkonnosti ke vztahu společenské odpovědnosti a pravidla pro jeho naplnění. Na závěr podnik vypracovává zprávu plně v souladu s GRI. Tuto zprávu pak lze označit jako „in accordance report“. (Global Reporting Initiative, 2006)

Mezi hlavní zásady reportingu dle Global Reporting Initiative (2006) patří:

- významnost,
- zapojení zainteresovaných stran,
- kontext udržitelného rozvoje,
- úplnost,
- vyváženost,
- porovnatelnost,
- přesnost,
- včasnost,
- srozumitelnost a
- spolehlivost.

V roce 2000 byla vydaná první verze směrnice Global Reporting Initiative. Tato směrnice se nazývala Guidelines 2000. Od tohoto roku se pracovalo na jejím vylepšování. Druhá verze, tzv. Sustainable Reporting Guidelines, vznikla o dva roky později. G3 Guidelines, třetí verze této směrnice, byla vydána v roce 2006. Zatím poslední verze této směrnice G4 vznikla v roce 2013. Cílem této směrnice je pomoci organizacím se zprávou o udržitelnosti. Také vytváří podporu a dobré zázemí, aby se zprávy o udržitelnosti podniku staly součástí běžné praxe. (Global Reporting Initiative, 2017)

Podle Global Reporting Initiative (2013) se dělí ukazatele sociální výkonnosti do čtyř základních oblastí:

- lidská práva,

- pracovně právní vztahy a důstojné pracovní podmínky,
- odpovědnost za produkty,
- společnost.

Tabulka č. 1: Ukazatele sociální výkonnosti v oblasti lidských práv

LIDSKÁ PRÁVA	
Ukazatel	Jednotka
Celkový počet investičních dohod a smluv respektujících lidská práva	počet
Podíl investičních dohod a smluv respektujících lidská práva	%
Celkový počet hodin věnovaných školením v oblasti lidských práv	hod.
Podíl proškolených zaměstnanců v oblasti lidských práv	%
<i>NEDISKRIMINACE</i>	
Celkový počet případů diskriminace	počet
<i>SVOBODA SDRUŽOVÁNÍ A KOLEKTIVNÍHO VYJEDNÁVÁNÍ</i>	
Celkový počet provozů, u nichž by mohla být ohrožena svoboda shromažďování nebo kolektivního vyjednávání	počet
Počet dodavatelů, u nichž by mohla být ohrožena svoboda shromažďování nebo kolektivního vyjednávání	počet
<i>DĚTSKÁ PRÁCE</i>	
Počet provozů s nebezpečím dětské práce	počet
Počet dodavatelů s nebezpečím dětské práce	počet
<i>NUCENÁ A POVINNÁ PRÁCE</i>	
Počet provozů s nebezpečím nucené nebo povinné práce	počet
Počet dodavatelů s nebezpečím nucené nebo povinné práce	počet
<i>BEZPEČNOSTNÍ POSTUPY</i>	
Podíl bezpečnostních pracovníků proškolených v oblasti lidských práv	%
<i>PRÁVA PŮVODNÍCH ETNIK</i>	
Celkový počet porušených práv původních obyvatel	počet
<i>HODNOCENÍ</i>	
Celkový počet hodnocených provozů na dodržování lidských práv	počet
Podíl hodnocených provozů na dodržování lidských práv	%
<i>POSUZOVÁNÍ DODRŽOVÁNÍ LIDSKÝCH PRÁV U DODAVATELŮ</i>	
Podíl nových dodavatelů dodržujících lidská práva	%
Podíl dodavatelů nedodržujících lidská práva	%
<i>MECHANISMY SLOUŽÍCÍ K VYŘÍZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV</i>	
Celkový počet stížností na dodržování lidských práv	počet

Zdroj: vlastní zpracování dle Global Reporting Initiative, 2013

Tabulka č. 2: Ukazatele sociální výkonnosti v oblasti pracovně právních vztahů a důstojných pracovních podmínek

PRACOVNĚ PRÁVNÍ VZTAHY A DŮSTOJNÉ PRACOVNÍ PODMÍNKY	
Ukazatel	Jednotka
Celkový počet nových zaměstnanců	počet
Poměr nových zaměstnanců	%
Celkový počet fluktuace zaměstnanců	počet
Poměr fluktuace zaměstnanců	%
Celková hodnota benefitů poskytovaná zaměstnancům na plný úvazek	Kč
Celkový počet zaměstnanců, kteří si nárokují mateřskou/rodičovskou dovolenou podle pohlaví	počet
Celkový počet zaměstnanců, kteří se vrátili z mateřské/rodičovské dovolené podle pohlaví	počet
VZTAHY MEZI ZAMĚSTNANCI A MANAGEMENTEM	
Minimální počet týdnů výpovědní lhůty	týden
BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ NA PRACOVÍŠTI	
Podíl zaměstnanců v komisích BOZP	%
Podíl úrazovosti zaměstnanců	%
Podíl nemocí z povolání	%
Celkový počet zameškaných dní zaměstnanců	den
ŠKOLENÍ A VZDĚLÁVÁNÍ	
Průměrný počet hodin věnovaných školením na zaměstnance za rok	hod.
Podíl z celkového počtu zaměstnanců, u nichž je hodnocena výkonnost a vývoj kariéry	%
Podíl jedinců v řídicích funkcích	%
Poměr platů a odměn mužů a žen	%
POSUZOVÁNÍ PRACOVNĚ-PRÁVNÍCH POSTUPŮ DODAVATELŮ	
Procento nových dodavatelů, kteří plní pracovně-právní kritéria	%
Procento dodavatelů, kteří nedodržují pracovně-právní postupy	%
MECHANISMUSY SLOUŽÍCÍ K VYŘÍZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ TÝKAJÍCÍCH SE PRACOVNĚ-PRÁVNÍCH OBLASTÍ	
Celkový počet stížností na pracovně-právní postupy	počet

Zdroj: vlastní zpracování dle Global Reporting Initiative, 2013

Tabulka č. 3: Ukazatele sociální výkonnosti z oblasti odpovědnosti za produkty

ODPOVĚDNOST ZA PRODUKTY	
Ukazatel	Jednotka
ZDRAVÍ A BEZPEČÍ ZÁKAZNÍKŮ	
Podíl produktů a služeb, které jsou hodnoceny z hlediska jejich vlivu na zdraví a bezpečnost zákazníků	%
Celkový počet případů nesplňující zdravotní a bezpečnostní postupy	počet
OZNAČENÍ VÝROBKŮ A SLUŽEB	
Povinné označení výrobků a služeb	ano/ne

Celkový počet případů nesplňující povinné značení výrobků a služeb	počet
MARKETINGOVÁ KOMUNIKACE	
Celkový počet případů, které porušují předpisy o marketingové komunikaci	počet
SOUKROMÍ ZÁKAZNÍKŮ	
Celkový počet stížností na porušení soukromí zákazníků a ztráty dat o zákaznicích	počet
DODRŽOVÁNÍ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	
Celková hodnota pokut za nedodržení zákonů a předpisů týkajících se poskytování a používání produktů a služeb	Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle Global Reporting Initiative, 2013

Tabulka č. 4: Ukazatele sociální výkonnosti z oblasti společnosti

SPOLEČNOST	
Ukazatele	Jednotka
KOMUNITA	
Celkový počet provozů orientovaných na místní komunitu	počet
Počet provozů s negativním dopadem na místní komunitu	Počet
KORUPCE	
Celkový počet operací hodnocených z hlediska nebezpečí korupce	Počet
Podíl operací hodnocených z hlediska nebezpečí korupce	%
Podíl zaměstnanců proškolených o protikorupčních zásadách	%
Celkový počet potvrzených případů korupce	Počet
VEŘEJNÁ POLITIKA	
Celková hodnota příspěvků politickým stranám, politikům a podobným institucím	Kč
PROTIKORUPČNÍ CHOVÁNÍ	
Celkový počet právních šetření v případech protikonkurenčního chování a monopolních praktik	Počet
DODRŽOVÁNÍ PRÁVNÍCH NOREM	
Celková hodnota pokut a sankcí za nedodržování zákonů a předpisů	Kč
POSUZOVÁNÍ VLIVU DODAVATELŮ NA SPOLEČNOST	
Podíl nových dodavatelů hodnocených na jejich vliv na společnost	%
Podíl dodavatelů s negativním vlivem na společnost	%
MECHANISMY SLOUŽÍCÍ K VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ TÝKAJÍCÍCH SE VLIVU PROVOZŮ NA SPOLEČNOST	
Celkový počet stížností na vliv provozů na společnost	Počet

Zdroj: vlastní zpracování dle Global Reporting Initiative, 2013

3.1.2 Společenská odpovědnost firem

Společenská odpovědnost firem vychází z anglického názvu Corporate Social Responsibility (CSR). V odborné literatuře lze nalézt mnoho definic a některé jsou zde zmíněny.

World Business Council for Sustainable Development (1998, s. 3) představuje CSR jako: „kontinuální závazek podniků chovat se eticky a přispívat k ekonomickému růstu a zároveň se zasazovat o zlepšování kvality života zaměstnanců a jejich rodin, stejně jako lokální komunity a společnosti jako celku“.

Evropská komise v tzv. Zelené knize (2001, s. 7), definuje CSR takto: „Společenská odpovědnost firem dobrovolně integruje sociální a ekologické ohledy do podnikatelských činností firmy, a to ve spolupráci se zainteresovanými stranami podniku nebo stakeholdery.“

Nevládní organizace Business for Social Responsibility (2005) chápe společenskou odpovědnost firem jako „způsob podnikání, který odpovídá či jde nad rámec etických, zákonných, komerčních a společenských očekávání.“ (Kotler & Lee, 2005, s. 3)

Dahlsrud (2008) vymezil pět základních oblastí, které se v definicích pro společenskou odpovědnost podniků vyskytovaly nejčastěji. Mezi těchto 5 oblastí patří:

- oblast environmentální,
- oblast sociální,
- oblast ekonomická,
- stakeholdery,
- dobrovolnost.

Stakeholders jsou klíčovým pojmem ve společenské odpovědnosti firem. Pod tímto pojmem si lze představit všechny zainteresované osoby v okolí podniku. Dle významného vlivu na činnost a fungování firmy je můžeme rozdělit na primární a sekundární. Primární mají zásadní vliv na fungování podniku a patří sem např. vlastníci, investoři, zaměstnanci, zákazníci, obchodní partneři, místní komunita, environmentální neziskové organizace a další mluvčí za životní prostředí. Do sekundárních stakeholderů patří zájmové skupiny např. veřejnost, vládní instituce a samosprávné orgány, lobbisté a různé nátlakové skupiny,

konkurenti, média, občanská a obchodní sdružení. (Business Leaders Forum, 2008; Kunz, 2012; Trnková, 2004)

Podnik by se měl zaměřovat na všechny tři oblasti – ekonomickou, sociální i environmentální. Všechny tyto tři oblasti obsahují mnoho činností. Podnik si jednotlivé činnosti vybírá na základě svého zaměření a také na základě požadavků zainteresovaných osob. (Business Leaders Forum, 2008)

Odpovědné chování podniku je možno rozdělit do čtyř oblastí (Business Leaders Forum, 2008):

- trh – ekonomická oblast,
- pracovní prostředí – sociální oblast,
- místní komunita – sociální oblast,
- životní prostředí – environmentální oblast.

3.1.2.1 Ekonomická oblast

„V ekonomické oblasti se od firmy očekává transparentní podnikání a pozitivní vztahy s investory, zákazníky, dodavateli a dalšími obchodními partnery. Sledují se také její dopady na ekonomiku na lokální, národní i globální úrovni, například prostřednictvím rozvoje zaměstnanosti či boje proti korupci.“ (Business Leaders Forum, 2008, s. 3)

Mezi základní cíl každého podnikatele beze sporu patří dosahování dlouhodobého zisku a také dlouhodobý růst cen akcií a firmy. Tento cíl umožňuje podniku financovat aktivity spojené se společenskou odpovědností podniků jako např. řízení a kontrola organizace, boj proti zneužívání důvěrných informací, akce proti úplatkářství a chudobě, praní špinavých peněz, dodržování smluv, plnění závazků, ochrana duševního vlastnictví atd. (Business Leaders Forum, 2008; Kuldová, 2010)

Mezi přínosy v tržním prostředí patří (Kocmanová et al., 2013):

- loajalita zákazníků,
- odlišení se od konkurence,
- žádaný dodavatel a obchodní partner,
- zvýšení výkonnosti dodavatelského řetězce.

3.1.2.2 Environmentální oblast

V environmentální oblasti si podnik uvědomuje, že jeho rozhodnutí bude mít vliv i na živou a neživou přírodu. Svou činnost by měl proto vykonávat co nejlépe, aby ochraňoval přírodní zdroje a v co nejmenší možné míře zatěžoval životní prostředí. (Business Leaders Forum, 2008)

Do aktivit environmentální oblasti zařazujeme např. ochranu přírodních zdrojů, investice do ekologických technologií, úspory energie a vody, recyklační program, hospodaření s odpady, ekologické balení a přepravu, ekologickou výrobu, soulad s ekologickými normami a standardy a jiné. (Business Leaders Forum, 2008; Kuldová, 2010)

Mezi přínosy v environmentální oblasti lze zařadit podporu environmentálního rozvoje a také odpovědnost vůči budoucím generacím. (Kuldová, 2010)

3.1.2.3 Sociální oblast

Sociální oblast se především zaměřuje na zaměstnance. Podnik by měl o své zaměstnance pečovat a vytvářet pro ně vhodné pracovní podmínky. Každá společnost by si měla uvědomit, že klíčový faktor k úspěchu spočívá ve spokojenosti a motivovanosti svého pracovníka. (Kunz, 2012)

Do aktivit v sociální sféře lze zařadit např. firemní filantropii, firemní dobrovolnictví, zaměstnaneckou politiku, zdraví a bezpečnost zaměstnanců, podporu vzdělávání a rekvalifikaci, rovnost mužů a žen, ochranu a dodržování lidských práv, podporu propuštěných zaměstnanců atd. (Business Leaders Forum, 2008; Kuldová, 2010)

Mezi přínosy odpovědného chování v pracovním prostředí patří (Kocmanová et al., 2013):

- žádaný zaměstnavatel,
- kvalitní zaměstnanci,
- motivace vedoucí k produktivitě,
- kreativní a inovativní prostředí,
- nízká fluktuace zaměstnanců.

3.1.3 Social Accountability 8000

Mezinárodní certifikační norma Social Accountability 8000 vychází ze zásad mezinárodních norem, které se týkají pracovních podmínek zaměstnanců. Hlavním cílem je úprava a monitorování pracovních podmínek. Účelem této normy je zlepšování

pracovních podmínek na celém světě. Social Accountability 8000 řeší požadavky v těchto oblastech (AccountAbility, 2008):

- dětská práce,
- nucená práce,
- zdraví a bezpečnost,
- svoboda sdružování a právo na kolektivní vyjednávání,
- diskriminace,
- disciplinární praktiky,
- pracovní doba,
- odměňování,
- odpovědnost managementu.

3.1.4 ČSN ISO 26000:2010

Norma ČSN ISO 26000:2010 „*má poskytnout organizacím jakýsi návod, jak integrovat společensky odpovědné chování do již existujících strategií, systémů, postupů a procesů*“.
(ISO, 2009)

Tato norma nemůže být certifikována a rozebírá tyto základní témata (ISO, 2010):

- řízení a správa organizace,
- lidská práva,
- praktiky z oblasti pracovních vztahů,
- životní prostředí,
- etika v podnikání,
- ochrana spotřebitelů,
- komunitní angažovanost a rozvoj.

Jak již bylo výše zmíněno v definici, tato norma má poskytnout společnostem návod, aby věděli, jak se mají chovat společensky odpovědně. První krok ke společensky odpovědnému chování je porozumění, jaké rozhodnutí a aktivity dopadají na okolí podniku a také na životní prostředí. K druhému kroku patří identifikace a zapojení stakeholderů do aktivit a do rozhodování podniku. (Zadrazilová, 2011)

3.1.5 Bezpečný podnik

„Program „Bezpečný podnik“, který vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a Státní úřad inspekce práce, umožňuje právním subjektům – zaměstnavatelům, kteří se rozhodnou do programu zapojit, zavedení systému řízení BOZP, který odpovídá nejen českým předpisům, ale též požadavkům uplatňovaným v zemích EU.“ (SUIP, 2014)

Hlavním cílem „Bezpečného programu“ je zvýšit úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně ochrany životního prostředí. (SUIP, 2014)

„Specifikace systému řízení BOZP, stanovená programem „Bezpečný podnik“, umožňuje realizovat systém řízení BOZP současně se systémy řízení jakosti a environmentálního řízení, neboť vychází ze stejného principu a zásad, které jsou uplatňovány u těchto dvou systémů řízení.“ (SUIP, 2017)

Požadavky v oblasti pracovních podmínek jsou také součástí tohoto programu. Zaměstnavatel může prokázat vyšší úroveň péče o zdraví svých pracovníků např. plněním programu Státního zdravotnického ústavu na podporu zdraví na pracovištích. (SUIP, 2017)

3.1.6 ČSN OHSAS 18001:2008

ČSN OHSAS 18001:2008 je mezinárodně uznávaná certifikace pro systém managementu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Byla vytvořena v roce 1999 ve Velké Británii. Tato norma vznikla za účelem podpory a propagování správné praxe v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. (CQS, 2008)

3.1.7 IQNet SR 10

Cílem normy IQNet SR 10 je shrnout všechny požadavky, které musí společensky odpovědná organizace vykonávat. Hlavním požadavkem této normy je, že organizace musí určit dopady, které vyplývají z rozhodnutí vedení podniku. Dopady musí ohodnotit s ohledem na stakeholdery a udržitelný rozvoj. Se stakeholdery vede organizace komunikaci, na základě níž se dozví jejich požadavky, očekávání a potřeby. Na základě těchto informací vytváří cíle, cílové hodnoty a programy. (CQS, 2010)

3.1.8 AA 1000 AccountAbility

Norma AA 1000 AccountAbility vznikla ve Velké Británii v roce 1999. Cílem této normy je především vytvoření návodu pro politiku společenské odpovědnosti, dialogu a návodu

pro zlepšování vztahů se stakeholdery. Tato norma posiluje důvěryhodnost organizace. (AccountAbility, 2015)

3.1.9 Friendly Employer

Friendly Employer je značka, která je udělována společností jako ocenění. Toto ocenění organizace získávají na základě toho, že dokážou dlouhodobě zařadit pracovníky se změněnou pracovní schopností do pracovního procesu a umožňují jim také rozvíjet jejich dovednosti a kvalifikaci. (CQS, 2010)

3.2 Environmentální výkonnost

„Environmentální výkonnost tvoří měřitelné výsledky řízení environmentálních aspektů samotným podnikem. V kontextu systémů environmentálního managementu mohou být výsledky měřeny vůči environmentální politice, environmentálním cílům, environmentálním cílovým hodnotám podniku a dalším požadavkům environmentálního charakteru.“ (Kocmanová et al., 2013, s. 2)

Skupina norem ISO 14000 se zabývá problematikou životního prostředí. Pokud chce organizace zvýšit environmentální výkonnost, může využít normy ČSN EN ISO 14 001:2016. Tato norma se zaměřuje na specifikaci požadavků, pomocí kterých lze zvýšit environmentální výkonnost. Normu lze použít u všech podniků, bez ohledu na typ, velikost a charakter podnikání. (ISO, 2016)

Mezinárodní norma ČSN EN ISO 14 004:2016 *„poskytuje organizaci návod pro vytváření, implementování, udržování a zlepšování robustního, důvěryhodného a spolehlivého systému environmentálního managementu. Uvedený návod je určen pro organizaci, která se snaží řídit své environmentální odpovědnosti systematickým způsobem, jenž přispívá k environmentálnímu pilíři udržitelnosti.“* (ISO, 2016)

Norma ČSN EN ISO 14031 definuje hodnocení environmentálního profilu takto: *„Hodnocení environmentálního profilu organizace je průběžný proces shromažďování a hodnocení environmentálních dat, informací a trendů, pomocí kterých organizace řídí své environmentální aspekty (prvky činností, výrobků nebo služeb organizace, které mohou ovlivňovat životní prostředí) s cílem dosáhnout zlepšení.“* (ISO, 2014)

3.2.1 Ukazatele environmentální výkonnosti

Ukazatele environmentální výkonnosti posuzují, zda došlo ke zlepšení v dané oblasti životního prostředí. Dále zodpovídají klíčové otázky, které se týkají životního prostředí a udržitelného rozvoje. Hlavním cílem je minimalizace negativních environmentálních dopadů. (Kocmanová et al., 2013)

Podnik si pomocí aktivit zvolí ukazatele. Sledování některých aktivit je povinné ze zákona, některé aktivity sleduje na základě vlastní dobrovolnosti a některé na základě rozhodnutí vedení podniku. Mezi činnosti, které mají vazbu na životní prostředí, patří (Kocmanová et al., 2013):

- ekologická výroba, produkty a služby,
- ekologické balení,
- šetrný způsob přepravy zboží a materiálu,
- recyklace,
- využívání recyklovaného materiálu,
- úspora energie a vody,
- souhlas s normami a standardy (ISO, EMAS aj.),
- ochrana přírodních zdrojů,
- poskytování přesných ekologických informací o výrobcích, službách a aktivitách.

Klíčové ukazatele environmentální výkonnosti lze použít u velkých, středních i malých podniků, a také u podniků ve všech odvětvích. Tyto ukazatele se zaměřují na environmentální výkonnost v níže zmíněných oblastech životního prostředí (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010):

- účinnost materiálové spotřeby,
- energetická účinnost,
- vodní hospodářství,
- odpadové hospodářství,
- biologická rozmanitost (biodiverzita),
- emise do ovzduší,
- ostatní.

3.2.1.1 Ukazatele materiálové spotřeby

Roční hmotnostní tok různých používaných materiálů v organizaci vyjádřeného v jednotkách: tuny (t)

Jde o spotřebu materiálů podle hmotnosti, případně objemu. V tomto vzorci je nutné zahrnout veškerý použitý materiál organizace včetně nakoupených materiálů od externích dodavatelů a materiálů získaných z interních zdrojů. (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010)

Podíl použitých recyklovaných vstupních materiálů vyjádřeného v jednotkách: procenta (%) z celkových vstupních materiálů

Pomocí tohoto ukazatele lze zjistit, jak podnik využívá recyklovaný vstupní materiál. (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010)

3.2.1.2 Ukazatele energetické účinnosti

Celková přímá spotřeba energie, kde se uvede celková roční spotřeba energie organizace vyjádřená v jednotkách: tuny (t) ekvivalentu ropy (TOE)¹

Přímá energie může být primární (např. zemní plyn pro vytápění) nebo přechodná (např. elektřina pro osvětlení). Do tohoto vzorce je nutné zahrnout energii zakoupenou, vytěženou (např. uhlí, zemní plyn, nafta), sklizenou (např. energie biomasy) nebo také zachycenou (např. energie sluneční, větrná). (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010)

Celková spotřeba obnovitelné energie, kde se uvede celková roční spotřeba energie (elektřiny a tepla) vyrobená z obnovitelných zdrojů energie, vyjádřená v jednotkách: tuny (t) ekvivalentu ropy (TOE)

Obnovitelnou energii lze získat z přírodních procesů, které jsou neustále obnovované. Patří sem např. elektřina, teplo generované ze slunce, větru, oceánu, vodní síly, biomasy atd. (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010)

3.2.1.3 Ukazatele vodního hospodářství

Celková roční spotřeba vody vyjádřená v jednotkách: metr krychlový za rok (m³/rok)

Do tohoto vzorce je nutné zahrnout celkový objem odebrané vody v krychlových metrech za rok. Zahrnuje se sem např. povrchová voda, podzemní voda, dešťová voda, odpadová voda atd. (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010)

3.2.1.4 Ukazatele odpadového hospodářství

Celková roční produkce odpadu specifikovaného dle typu a nakládání vyjádřená v jednotkách: tuny (t)

Celková roční produkce nebezpečného odpadu vyjádřená v jednotkách: tuny (t) nebo kilogramy (kg)

¹ Jednotkou energie je tuna ropného ekvivalentu (TOE). Množství energie uvolněné při spalování jedné tuny ropy je přibližně 42 GJ.

Informace o množství odpadu v průběhu několika zkoumaných let naznačují, jak si podnik vedl v úsilí o snížení odpadu. (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010)

3.2.1.5 Ukazatele biologické rozmanitosti (biodiverzity)

Využívání půdy vyjádřené v jednotkách: metry čtvereční (m²) zastavěné plochy

Je nutné zahrnout provozní místa vlastněná, pronajatá a spravovaná organizací. Tyto místa mohou být umístěny uvnitř nebo také můžou sousedit s chráněnými oblastmi s vysokou hodnotou biodiverzity nebo takové místo, které může obsahovat i chráněnou oblast s vysokou hodnotou biodiverzity mimo chráněnou oblast. (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010)

3.2.1.6 Ukazatele týkající se emise do ovzduší

Celkové roční emise „skleníkových plynů“ zahrnujících CO₂, CH₄, N₂O, HFCs, PFCs a SF₆ se vyjadřují v jednotkách: tuny (t) ekvivalentu CO₂

Pro výpočet tohoto ukazatele se zahrnují veškeré přímé emise skleníkových plynů ze všech zdrojů vlastněných nebo řízených organizací, včetně generování elektřiny, tepla nebo páry; jiné spalovací procesy (např. hoření); fyzické nebo chemické zpracování; doprava materiálů; produktů a odpadů; odvod spalin a prchavé emise. (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010)

3.2.1.7 Ostatní ukazatele environmentální výkonnosti

Mezi ostatní ukazatele environmentální výkonnosti, které může podnik sledovat, patří produkty a služby, soulad s legislativou, přeprava a celkové výdaje na investice na životní prostředí ad. (Hřebíček, Soukopová & Kutová, 2010)

3.3 Ekonomická výkonnost

Pro každý podnik jsou důležité informace o ekonomické výkonnosti. Tyto informace slouží k předvídání, ke generování peněžních toků současnými prostředky, ale také k tomu jak efektivně by podniky mohly zapojovat a využívat nové zdroje. (Kocmanová et al., 2013)

Ekonomickou výkonnost lze měřit metodami finanční analýzy. Ukazatele finanční analýzy můžeme rozdělit na klasické (tradiční) a moderní. (Kocmanová et al., 2013)

3.3.1 Klasické (tradiční) ukazatele

Klasické (tradiční) ukazatele jsou založeny na maximalizaci zisku. Ukazatele, u nichž je hlavním finančním měřítkem výkonnosti podniku zisk, se používají k určení výkonnosti. (Kiselařová & Šoltés, 2017)

„Zisk je nejsrozumitelnější a nejakceptovatelnější ekonomickou veličinou, která je velmi lehce zjistitelná a informačně přístupná v rámci jakéhokoli účetního systému.“

(Kiselařová, Horváthová & Šofranková, 2015, s. 117)

Do tradičních finančních ukazatelů výkonnosti podniku patří ukazatele absolutní hodnoty zisku (výsledku hospodaření), ukazatele hotovostních toků (cash flow) a poměrové ukazatele (ukazatele likvidity, aktivity, zadluženosti, rentability a ukazatele tržní hodnoty). (Kiselařová & Šoltés, 2017)

3.3.1.1 Ukazatele zisku

Ukazatele zisku lze vyjádřit v různých podobách (Pavelková & Knápková, 2009):

- čistý zisk – EAT (angl. Earnings After Taxes)
- zisk před zdaněním – EBT (angl. Earnings Before Taxes)
- zisk před úroky a zdaněním – EBIT (angl. Earnings Before Interest and Taxes)
- zisk před úroky, zdaněním a odpisy – EBITDA (angl. Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization)

Čistý zisk (EAT) je z pohledu vlastníka nejdůležitější kategorie zisku. Je to výsledek hospodaření za účetní období po zdanění, který je dále určen k rozdělení mezi vlastníky. Způsob rozdělení zisku může významně působit na vývoj hodnoty podniku v budoucnu, ale také na míru uspokojení vlastníků. (Pavelková & Knápková, 2009)

Zisk před zdaněním (EBT) zahrnuje daň z příjmu za běžnou činnost. Umožňuje porovnat výkonnost podniků za určité období se zeměmi s různým zdaněním. Výhodou tohoto ukazatele je, že umožňuje abstrahovat od různé míry zdanění. (Pavelková & Knápková, 2009)

Zisk před úroky a zdaněním (EBIT) je ukazatel na provozní úrovni, protože soustřeďuje pozornost na tržby a řízení nákladů. Měří pouze provozní výkonnost, neovlivňuje ho způsob financování a daně. (Pavelková & Knápková, 2009)

Zisk před úroky, zdaněním a odpisy (EBITDA) je hodně využíván u amerických podniků. Podle amerického účetnictví se rozlišují dva druhy odpisů – „depreciation“ a „amortization“. „Depreciation“ se vztahuje k dlouhodobému hmotnému majetku a „amortization“ se vztahuje k dlouhodobému nehmotnému majetku. Tento ukazatel dokáže srovnat výkonnosti podniků nezávislých na způsobu odpisování. (Pavelková & Knápková, 2009)

3.3.1.2 Ukazatele cash flow

Ukazatele hotovostních toků (cash flow) dokumentují peněžní toky podniků. Praktické finanční řízení a rozhodování podniků musí mít informace o zisku, ale také informace o peněžních tocích. Pomocí ukazatelů cash flow lze zjistit platební potíže a finanční potenciál firmy. Existují dva základní způsoby zjišťování cash flow, a to metoda přímá a nepřímá. (Pavelková & Knápková, 2009)

3.3.1.2.1 Přímá metoda

Přímou metodu výpočtu cash flow lze vyjádřit následovně:

Tabulka č. 5: Výpočet CF přímou metodou

Počáteční stav peněžních prostředků
+ Příjmy za určité období
- Výdaje za určité období
= Konečný stav peněžních prostředků

Zdroj: vlastní zpracování dle Knápkové, Pavelkové & Chodúra, 2011

3.3.1.2 Nepřímá metoda

Nepřímá metoda vychází z výsledku hospodaření zjištěného v podvojném účetnictví (tzn. rozdíl mezi výnosy a náklady), který je transformován na tok peněz (tzn. na rozdíl mezi příjmy a výdaji). Platí:

- Náklad, který není výdajem, snižuje výsledek hospodaření, ale nepředstavuje peněžní tok (např. odpisy, vytvářené rezervy, výdaje příštích období, apod.). K výsledku hospodaření je zpátky přičten.
- Výdaj, který není nákladem, se do výsledku hospodaření nepromítnul, proto je od něj odečten (např. splátka úvěru, náklady příštího období, nákup materiálu, výplata dividend, apod.).
- Výnos, který není příjmem, zvyšuje výsledek hospodaření, ale nepředstavuje peněžní tok (např. prodej, při kterém vzniká pohledávka, příjmy příštích období, apod.). Od výsledku hospodaření je odečten.
- Příjem, který není výnosem, se do výsledku hospodaření nepromítnul, proto je k němu přičten (např. půjčka od jiného subjektu, výnosy příštího období, apod.). (Pavelková & Knápková, 2009)

3.3.1.3 Ukazatele rentability

Ukazatele rentability se někdy nazývají ukazatele výnosnosti nebo návratnosti. Tyto ukazatele vyjadřují poměr hospodářského výsledku za dané období k celkovým aktivům, kapitálu nebo tržbám. Udávají, kolik zisku v Kč připadá na 1 Kč jmenovatele. Mezi ukazatele rentability patří rentabilita investovaného kapitálu, rentabilita aktiv, rentabilita vlastního kapitálu a rentabilita tržeb. (Vochozka, 2011)

Rentabilita investovaného kapitálu (ROCE – angl. Return of Capital Employed) „vyjadřuje, kolik provozního hospodářského výsledku před zdaněním dosáhl podnik z jedné koruny investované věřiteli a akcionáři.“ (Vochozka, 2011, s. 22)

$$ROCE = \frac{EBIT}{\text{vlast. kap.} + \text{rezervy} + \text{dl. záv.} + \text{bank. úvěry dl.}} \quad (1)$$

Rentabilita aktiv (ROA – angl. Return on Assets) měří výkonnost neboli produkční sílu podniku. Poměruje zisk s celkovými aktivy vloženými do podnikání, které jsou financovány z vlastního kapitálu nebo cizích zdrojů. (Pavelková & Knápková, 2009)

$$ROA = \frac{EBIT}{aktiva} \quad (2)$$

Rentabilita vlastního kapitálu (ROE – angl. Return on Equity) vyjadřuje výnosnost kapitálu vloženého akcionáři. S pomocí tohoto ukazatele mohou investoři zjistit, zda je jejich kapitál reprodukován s náležitou intenzitou odpovídající riziku investice. V případě, kdy tento ukazatel meziročně roste, může to znamenat např., že podniku se zlepšil výsledek hospodaření nebo se zmenšil podíl vlastního kapitálu oproti celkovému nebo se snížilo úročení cizího kapitálu. Investoři nebudou chtít vkládat své finanční prostředky do investice, pokud bude hodnota ROE dlouhodobě nižší než výnosnost cenných papírů garantovaných státem. Tento ukazatel by měl být vyšší než je úroková míra bezrizikových cenných papírů. (Růčková, 2011)

$$ROE = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (3)$$

Rentabilita tržeb (ROS – angl. Return on Sales) vyjadřuje schopnost podniku dosahovat zisku při dané úrovni tržeb, tzn., kolik čistého zisku dokáže podnik vyprodukovat na 1 Kč tržeb. V odborné literatuře můžeme někdy také najít název ziskové rozpětí. V praxi se využívají minimálně dvě obměny vzorce, které se liší v čitateli. V čitateli můžeme použít čistý zisk nebo EBIT. (Vochozka, 2011; Růčková, 2011)

$$ROS = \frac{EAT}{\text{tržby z prod. vlast. výr. a služ.} + \text{tržby z prod. zboží}} \quad (4)$$

nebo

$$ROS = \frac{EBIT}{\text{tržby z prod. vlast. výr. a služ.} + \text{tržby z prod. zboží}} \quad (5)$$

3.3.1.4 Ukazatele likvidity

„Likvidita vyjadřuje schopnost podniku získat prostředky pro úhradu závazků přeměnou jednotlivých složek majetku do hotovostní formy (tj. na peněžní hotovost) dříve, než jsou splatné závazky, které tyto složky majetku finančně kryjí.“ (Kocmanová, 2013, s. 36)

Likvidní podnik musí mít vázané finanční prostředky v oběžných aktivech – v zásobách, v pohledávkách a v peněžních prostředcích. Tyto prostředky jsou spojené s kapitálem,

a proto musí být profinancovány i s náklady, které jsou s nimi spojeny. Z hlediska likvidnosti dělíme oběžný majetek do tří stupňů (Vochozka, 2011):

- krátkodobý finanční majetek,
- krátkodobé pohledávky,
- zásoby.

Nejméně likvidní položkou jsou zásoby, poté následují pohledávky a nejlíkvnější položkou jsou peníze v pokladně a na bankovních účtech. (Vochozka, 2011)

Běžná likvidita (angl. Current Ratio) se někdy nazývá také jako likvidita III. stupně. Vyjadřuje, kolikrát pokrývají oběžná aktiva krátkodobé závazky podniku. V praxi to znamená, kolikrát by byl podnik schopen uspokojit věřitele, kdyby veškerá oběžná aktiva v daném okamžiku proměnil na hotovost. Čím větší je hodnota běžné likvidity, tím je menší riziko platební neschopnosti. (Vochozka, 2011; Kocmanová, 2013; Růčková, 2011)

$$\text{Běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (6)$$

Pohotová likvidita (angl. Quick Asset Ratio) je likvidita II. stupně. Nejméně likvidní složka oběžných aktiv se nezahrnuje do čitatele, protože jejich rychlá přeměna na peněžní prostředky obvykle vyvolá ztráty. Do čitatele se zahrnou peněžní prostředky (v hotovosti a na bankovních účtech), krátkodobé obchodovatelné cenné papíry a krátkodobé pohledávky očištěné od pochybných a těžko vymahatelných pohledávek. (Vochozka, 2011; Kocmanová, 2013)

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (7)$$

nebo

$$\text{Pohotová likvidita} = \frac{\text{krát. pohledávky} + \text{krát. fin. majetek}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (8)$$

Hotovostní likvidita (angl. Cash Position Ratio) se někdy označuje jako likvidita I. stupně. Tento ukazatel vyjadřuje okamžitou schopnost uhradit krátkodobé závazky podniku. V čitateli jsou pouze peněžní prostředky. Mezi peněžní prostředky patří peníze v pokladně a peníze na účtu. (Vochozka, 2011)

$$\text{Hotovostní likvidita} = \frac{\text{peněžní prostředky}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (9)$$

3.3.1.5 Ukazatele zadluženosti

Ukazatele zadluženosti jsou někdy označovány také jako ukazatele dlouhodobé finanční stability. Jsou dalším důležitým ukazatelem při ekonomickém řízení podniku. Zadluženost podniku nezajímá jenom vlastníka a management. Tyto indikátory jsou důležité i pro externí stakeholdery (např. investory, věřitele, dodavatele, apod.). Tyto ukazatele vyjadřují poměr mezi cizím a vlastním kapitálem. Ukazatele zadluženosti nás informují o tom, jak podnik využívá cizí zdroje k financování. (Kocmanová, 2013)

Celková zadluženost (angl. Debt Ratio) je základním ukazatelem zadluženosti. V odborné literatuře je někdy také pojmenován jako věřitelské riziko. Čím větší je podíl vlastního kapitálu oproti celkovému kapitálu, tím větší je bezpečnostní polštář v případě likvidace podniku. Věřitelé především preferují nízkou zadluženost, vlastníci dávají přednost větší finanční páce, která znásobí jejich výnosy. (Kocmanová, 2013)

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{aktiva}} \quad (10)$$

Finanční páka (angl. Financial Leverage) je poměr ziskovosti vlastního kapitálu k ziskovosti celkového kapitálu. Obvykle se měří poměrem celkového kapitálu k vlastnímu kapitálu. (Kocmanová, 2013)

$$\text{Finanční páka} = \frac{\text{celková kapitál}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (11)$$

Finanční páka se může taky odvodit jako ziskovost vlastního kapitálu k celkovým aktivům. (Kocmanová, 2013)

$$\text{Finanční páka} = \frac{\text{aktiva}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (12)$$

Míra zadluženosti poměřuje cizí a vlastní kapitál. Tento ukazatel je velice významný např. pro banku v případě, když klient bude žádat o úvěr. Banka se na základě časového vývoje tohoto ukazatele rozhoduje, zda úvěr poskytne či nikoliv. Míra zadluženosti informuje, do jaké míry by mohly být ohroženy nároky věřitelů. (Knápková et al., 2017)

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} \quad (13)$$

Úrokové krytí (angl. Times Interest Earned Ratio) charakterizuje výši zadluženosti pomocí schopnosti podniku splácet nákladové úroky. Udává, kolikrát jsou úroky z úvěrů kryty výsledkem hospodaření. Hodnota tohoto ukazatele by měla být co největší, tím je pak podnik schopen splácet úvěry, resp. může čerpat úvěr nový. (Mulačová et al., 2013)

$$\text{Úrokové krytí} = \frac{EBIT}{\text{nákladové úroky}} \quad (14)$$

Doba splácení dluhů (angl. Debt Repayment Period) vyjadřuje, za jak dlouho je podnik schopen vlastními silami z provozního cash flow splatit své závazky. (Knápková et al., 2017)

$$\text{Doba splácení dluhů} = \frac{\text{cizí zdroje} - \text{rezervy}}{\text{provozní cash flow}} \quad (15)$$

3.3.1.6 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity podávají informace o tom, jak společnosti nakládají a využívají jednotlivé složky majetku. Jsou dvě formy tohoto ukazatele, a to doba obratu a počet obrátů. Doba obratu vyjadřuje počet dní, kdy je majetek vázán v podniku do doby spotřeby a počet obrátů znamená, kolikrát se aktiva obrátí za rok. Jak již bylo zmíněno, tento ukazatel využívá jednotlivé druhy majetku, které jsou poměřovány k tržbám, k výnosům nebo k jiným položkám. (Vochozka, 2011)

Obrat aktiv (angl. Total Assets Turnover Ratio) měří efektivnost využívání celkových aktiv v podniku. Tento ukazatel říká, jak podnik zhodnocuje aktiva ve výrobní (obchodní apod.) činnosti bez ohledu na zdroje jejich krytí. Obrat aktiv informuje, kolikrát se celková aktiva obrátí za jeden rok. Podnik hospodaří efektivněji, pokud je hodnota tohoto ukazatele co nejvyšší. (Kocmanová, 2013; Mulačová, 2013; Vochozka, 2011)

$$\text{Obrat aktiv} = \frac{\text{tržby}}{\text{aktiva}} \quad (16)$$

Obrat dlouhodobého majetku (angl. Fixed Assets Turnover) měří efektivnost využívání dlouhodobého majetku. Tento ukazatel informuje, kolikrát se dlouhodobý majetek obrátí v tržby za rok. (Vochozka, 2011)

$$\text{Obrat dlouhodobého majetku} = \frac{\text{tržby}}{\text{dlouhodobý majetek}} \quad (17)$$

Obrat zásob (angl. Inventory Turnover Ratio) informuje, kolikrát je každá položka zásob během roku prodána a znovu naskladněna. (Vochozka, 2011)

$$\text{Obrat zásob} = \frac{\text{tržby}}{\text{zásoby}} \quad (18)$$

Doba obratu zásob (angl. Inventory Turnover) vyjadřuje průměrný počet dnů, po kterou jsou zásoby vázány v podniku do doby jejich spotřeby (suroviny, materiál) či do doby jejich prodeje (zásoby vlastní výroby). (Vochozka, 2011)

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{zásoby}}{\frac{\text{tržby}}{360}} \quad (19)$$

Doba splatnosti pohledávek (angl. Average Collection Period) udává počet dnů, které uplynou, než jsou pohledávky převedeny na peníze, tzn. počet dnů mezi vystavením faktury a okamžikem připsání peněžních prostředků na účet. (Vochozka, 2011)

$$\text{Doba splatnosti pohledávek} = \frac{\text{pohledávky}}{\frac{\text{tržby}}{360}} \quad (20)$$

Doba splatnosti závazků (angl. Creditors Payment Period) udává dobu ve dnech, kdy podnik hradí svoje závazky, tzn., kolik dní čerpáme dodavatelský úvěr. (Kislingerová, 2010)

$$\text{Doba splatnosti závazků} = \frac{\text{závazky}}{\frac{\text{tržby}}{360}} \quad (21)$$

Obchodní deficit vypočítáme porovnáním doby splatnosti pohledávek a doby splatnosti závazků. Pokud je obchodní deficit kladný, tak podnik poskytuje úvěr svým odběratelům. Naopak pokud bude výsledek záporný, tak podnik čerpá od dodavatelů bezplatný úvěr. (Nývltová & Marinič, 2010)

$$\text{Obchodní deficit} = \text{doba spl. pohl.} - \text{doba spl. záv.} \quad (22)$$

3.3.1.7 Ukazatele kapitálového trhu

Součástí finanční analýzy je i analýza ukazatelů kapitálového trhu. O tuto analýzu se zajímají stávající i potenciální investoři, kteří chtějí vědět, zda bude mít jejich investice nízkou dobu návratnosti. Pokud chce podnik získat zdroje financování na kapitálovém trhu, tak je tato analýza důležitá i pro podnik. (Vochozka, 2011)

Účetní hodnota akcie (B/V – angl. Book Value) odráží výkonnost podniku v minulosti. Tento ukazatel vyjadřuje hodnotu vlastního kapitálu, která je přepočítána na 1 ks akcie. Podnik má dobré finanční zdraví, pokud hodnota akcie roste. Jde zejména o vyjádření zisku, který je následně rozdělen mezi stát, vlastníky a podnik. (Vochozka, 2011)

$$\text{Účetní hodnota akcie} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{počet emit. kmen. akcií}} \quad (23)$$

Čistý zisk na akcii (EPS – angl. Earnings Per Share) informuje akcionáře o výši zisku na 1 ks kmenové akcie. Tento zisk by mohl být vyplacen v budoucnosti v podobě dividend za podmínky, že podnik nemá žádné investiční příležitosti. (Vochozka, 2011)

$$\text{Čistý zisk na akcii} = \frac{\text{čistý zisk}}{\text{počet emitovaných kmenových akcií}} \quad (24)$$

Dividendový výnos (angl. Dividend Yield) vyjadřuje procentní vyjádření zhodnocení investice akcionáře. Pro investora se stává akcie méně atraktivní, pokud roste tržní cena akcie. (Vochozka, 2011)

$$\text{Dividendový výnos} = \frac{\text{dividenda na akcii}}{\text{tržní cena akcie}} * 100 \quad (25)$$

Výplatní poměr (angl. Payout Ratio) vyjadřuje, kolik procent zisku po zdanění je vyplacena akcionářům a jak velká část je použita na reinvestice do podniku. Je součástí dividendové politiky podniku. (Vochozka, 2011)

$$\text{Výplatní poměr} = \frac{\text{dividenda na akcii}}{\text{čistý zisk na akcii (EPS)}} \quad (26)$$

Dividendové krytí (angl. Dividend Cover) vyjadřuje, kolikrát je dividenda pokryta připadajícím ziskem. Je to převrácená hodnota výplatního poměru. (Vochozka, 2011)

$$\text{Dividendové krytí} = \frac{\text{čistý zisk na akcii (EPS)}}{\text{dividenda na akcii}} \quad (27)$$

Aktivační poměr (angl. Plowback Ratio) informuje o tom, jaká velikost zisku je znovu reinvestována do podniku. (Vochozka, 2011)

$$\text{Aktivační poměr} = \frac{\text{dividenda}}{\text{čistý zisk na akcii}} \quad (28)$$

nebo

$$\text{Aktivační poměr} = 1 - \text{výplatní poměr} \quad (29)$$

Poměr tržní ceny akcie (P/E – angl. Price Earnings Ratio) informuje o tom, kolik Kč jsou akcionáři ochotni zaplatit za 1 Kč zisku na akcii. Poměruje tržní cenu akcie a čistý zisk na akcii. (Vochozka, 2011)

$$\text{Poměr tržní ceny akcie} = \frac{\text{tržní cena akcie}}{\text{čistý zisk na akcii}} \quad (30)$$

3.3.2 Moderní ukazatele

„Snaží se o propojení všech činností v podniku i lidí účastnících se podnikových procesů, a to jedním zastřešujícím kritériem – dělat vše pro to, aby byla zvýšena hodnota vložených prostředků vlastníky podniku (Value Based Management).“ (Knápková, Pavelková & Chodúr, 2011, s. 23)

Moderní ukazatele by měly vykazovat co nejužší vazbu na hodnotu akcií (shareholder value); umožňovat využití co nejvíce informací a údajů poskytovaných účetnictvím; překonávat námitky proti účetním ukazatelům postihujícím finanční efektivnost; zahrnovat kalkulaci rizika; umožňovat hodnocení výkonnosti a zároveň ocenění podniků. (Mařík & Maříková, 2005)

Do těchto ukazatelů je implementována kategorie ekonomického (mimořádného) zisku, tzn., vedle běžných nákladů podniku se započítávají i náklady obětované příležitosti. Za nejznámější moderní ukazatel lze považovat ekonomickou přidanou hodnotu (EVA). (Knápková, Pavelková & Chodúr, 2011)

3.3.2.1 Ekonomická přidaná hodnota – EVA (angl. Economic Value Added)

„Ukazatel EVA měří, jak společnost za dané období přispěla svými aktivitami ke zvýšení či snížení hodnoty pro své vlastníky.“ (Pavelková & Knápková, 2009, s. 152)

Ekonomická přidaná hodnota je ekonomický zisk. Podniky ho vytvářejí až po úhradě všech nákladů včetně nákladů na kapitál. (Knápková, Pavelková & Chodúr, 2011)

Ukazatel EVA lze použít jako nástroj pro posouzení prosperity podniku s informacemi pro vlastníky. Další způsob využití může být např. hodnocení investičních projektů nebo motivační systém pro manažery, případně další pracovníky. (Knápková, Pavelková & Chodúr, 2011)

Tento ukazatel lze vyjádřit následujícím způsobem (Kocmanová, 2013):

$$EVA = NOPAT - WACC * C \quad (31)$$

kde:

NOPAT zisk z hlavní činnosti po zdanění,

$$NOPAT = EBIT * (1 - t) \quad (32)$$

EBIT zisk před úroky a zdaněním,

t sazba daně z příjmů,

C celkový investovaný kapitál,

WACC průměrné náklady na kapitál.

Interpretace výsledků ekonomické přidané hodnoty (Kocmanová, 2013):

- $EVA > 0$: Podnik je úspěšný. Výnosy pokryly odměny investorům a také byla vytvořena hodnota pro vlastníky.
- $EVA = 0$: Účinnost investovaného kapitálu se rovná průměrným nákladům na kapitál.
- $EVA < 0$: Investice jsou neefektivní. Dochází ke zmenšování majetku vlastníka.

Možnosti, jak zvýšit ukazatel EVA (Pavelková & Knápková, 2005):

- snížit náklady a tím zvýšit zisk,
- zvýšit tržby, ale investovat pouze v případě, kdy nová investice vydělá více, než jsou náklady na použitý kapitál,
- snížit kapitál z neefektivních činností podniku,
- řídit riziko, a tím i náklady na kapitál.

3.3.2.2 Čistý operativní zisk (NOPAT)

Čistý operativní zisk je zdaněný operativní zisk. Výši daně je nutné upravit o daň, která by byla zaplácena z operativního zisku. (Mařík & Maříková, 2006)

Tabulka č. 6: Schéma výpočtu NOPAT

Provozní výsledek hospodaření
- provozní výnosy z neoperačního majetku
+ finanční výnosy z finančního majetku zahrnutého do NOA
+ provozní náklady na neoperační majetek
+ odpisy goodwillu
- odpisy nehmotného majetku vytvořeného aktivací těchto nákladů
+ leasingová platba (původní náklad na leasing)
- odpisy majetku pronajatého na leasing
- neobvyklé zisky
+ neobvyklé ztráty
Eliminace tvorby a rozpuštění nákladových rezerv
Úprava daní na úroveň NOPAT

Zdroj: vlastní zpracování dle Mařík & Maříková, 2005

3.3.2.3 Vážené průměrné náklady kapitálu – WACC (angl. Weighted average cost of capital)

Vážené průměrné náklady na kapitál představují průměrnou cenu, kterou musí podnik platit za využívání poskytnutého kapitálu. Můžeme je také definovat jako časovou hodnotu peněz, která se používá k přepočtu očekávaného budoucího příjmu na současnou hodnotu. (Kocmanová, 2013)

Vážené průměrné náklady kapitálu lze stanovit podle následujícího vztahu (Kocmanová, 2013):

$$WACC = r_e * \frac{VK}{C} + r_D * \frac{CK}{C} * (1 - t) \quad (33)$$

kde:

r_e náklady vlastního kapitálu,

VK vlastní kapitál,

r_D úroková míra cizího kapitálu,

t sazba daně z příjmů,

CK celkový úročený kapitál,

C celkový investovaný kapitál.

3.3.2.4 Stanovení ukazatele EVA podle Ministerstva průmyslu a obchodu

Výpočet ukazatele EVA, používaný Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR, vychází z rozdílu mezi rentabilitou vlastního kapitálu a výši alternativního nákladu na kapitál (tzv. spread). Doporučuje se, aby rozdíl mezi rentabilitou vlastního kapitálu a výši alternativních nákladu na kapitál byl co největší, minimálně by měl být alespoň kladný. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018)

Vzorec ekonomické přidané hodnoty na bázi ekonomického zisku (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018):

$$EVA = (ROE - r_e) * VK \quad (34)$$

kde:

ROE rentabilita vlastního kapitálu,

r_e náklad vlastního kapitálu,

$(ROE - r_e)$ spread,

VK vlastní kapitál.

Vážené průměrné náklady (WACC) pro malé a střední a podniky v ČR lze vyjádřit vztahem (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018):

$$WACC = r_f + r_{LA} + r_{POD} + r_{FinStab} \quad (35)$$

kde:

r_f bezriziková sazba

r_{LA} přírážka za malou velikost podniku,

r_{POD} přírážka za podnikatelské riziko,

$r_{FinStab}$ přírážka za finanční stabilitu.

Bezriziková sazba (r_f) je stanovena jako výnos desetiletých státních dluhopisů. (Ministerstvo průmyslu a obchodu 2018)

Přírážka za malou velikost podniku (r_{LA}) je spojována s velikostí úplatných zdrojů podniku. Pokud $UZ \leq 0,1$ mld. Kč, pak $r_{LA} = 5 \%$. Pokud $UZ \geq 3$ mld., pak $r_{LA} = 0 \%$. Když $0,1$ mld. Kč $< UZ < 3$ mld. Kč pak r_{LA} se vypočítá podle následujícího vzorce a hodnoty úplatných zdrojů je nutné dosazovat v mld. Kč. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018)

$$r_{LA} = \frac{(3 - UZ)^2}{168,2} \quad (36)$$

Přirážka za podnikatelské riziko (r_{POD}) souvisí s rentabilitou aktiv ($EBIT/CA$), její dostatečnou velikostí (tzn. splnění podmínky pro práci s cizím kapitálem) a s předmětem činnosti podniku. Musí být splněna následující podmínka (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018):

$$\frac{EBIT}{CA} \geq \frac{UZ}{CA} * UM \quad (37)$$

položíme $X1 = \frac{UZ}{CA} * UM$

Pokud $ROA > X1$, pak $r_{POD} =$ minimální hodnota r_{POD} v odvětví. Pokud $ROA < 0$, pak $r_{POD} = 10 \%$. Když $0 < ROA < X1$, pak r_{POD} se vypočítá podle vztahu (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018):

$$r_{POD} = \frac{(X1 - \frac{EBIT}{CA})^2}{X1^2} * 0,1 \quad (38)$$

Přirážka za finanční stabilitu ($r_{FinStab}$) charakterizuje vztah životnosti aktiv a pasiv. Je spojována s běžnou likviditou ($L3$). Když $L3 \leq XL1$, pak $r_{FinStab} = 10 \%$. Když $L3 \geq XL2$, pak $r_{FinStab} = 0 \%$. Pokud $XL1 < L3 < XL2$, pak $r_{FinStab}$ se vypočítá podle vzorce (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018):

$$r_{FinStab} = \frac{(XL2 - L3)^2}{(XL2 - XL1)^2} * 0,1 \quad (39)$$

Pro každé odvětví jsou individuálně stanoveny hodnoty $XL1$ a $XL2$. Doporučené hodnoty pro $XL1 = 1$ pro $XL2 = 2,5$. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018)

V tomto případě se ukazatel $L3$ vypočítá následovně (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018):

$$\text{Běžná likvidita (L3)} = \frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátk. závazky} + \text{krátk. bank. úvěry}} \quad (40)$$

Alternativní náklad vlastního kapitálu (r_e) lze vypočítat následovně (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018):

$$r_e = \frac{WACC * \frac{UZ}{CA} - \frac{CZ}{Z} * UM * (\frac{UZ}{CA} - \frac{VK}{CA})}{\frac{VK}{CA}} \quad (41)$$

kde:

WACC vážené průměrné náklady,

UZ úplatné zdroje, tj. kapitál, které je nutno platit,

$$UZ = \textit{vlastní kapitál} + \textit{bankovní úvěry} + \textit{dluhopisy} \quad (42)$$

CA aktiva celkem,

CZ výsledek hospodaření po zdanění,

Z výsledek hospodaření před zdaněním,

UM úroková míra,

VK vlastní kapitál.

4 Charakteristika vybraného odvětví

Pro svoji diplomovou práci jsem si vybrala automobilový průmysl, protože tvoří téměř 10 % HDP, zaměstnává více než 150 000 lidí. Má podíl přes 25 % na průmyslové výrobě a 4 % na vývozu a má také velmi bohatou historii na území České republiky. Automobilový průmysl patří do zpracovatelského průmyslu a zabývá se vývojem, výrobou, marketingem a prodejem motorových vozidel. Do automobilového průmyslu lze zařadit všechny automobilky a také jejich subdodavatele. Na výrobky automobilového průmyslu jsou kladeny velmi vysoké nároky a také požadavky z hlediska bezpečnosti i kvality, proto tento průmysl patří mezi nositele moderních metod řízení. (CzechInvest, 2019)

Výrobní program automobilového průmyslu zahrnuje následující výrobky: „*osobní lehké užitkové a nákladní automobily, autobusy, trolejbusy, pásová sněžová vozidla, golfové vozíky, obojživelná, požární vozidla, přívěsy a návěsy a výroba autodílů.*“ (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018)

Automobilový průmysl je také odběratelem výrobků a služeb z dalších odvětví zpracovatelského průmyslu, např. elektrotechnického, hutního, plastikářského, sklářského, textilního, všeobecného strojírenství a dalších odvětví. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018)

Podle klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) je výroba motorových vozidel zařazena v CZ-NACE 29 s následujícími skupinami (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018):

- 29.1 Výroba motorových vozidel a jejich motorů;
- 29.2 Výroba karoserií motorových vozidel; výroba přívěsů a návěsů;
- 29.3 Výroba dílů a příslušenství pro motorová vozidla a jejich motory.

Společnosti automobilového průmyslu v České republice se také velmi dobře umisťují v CZ TOP 100. V tomto žebříčku jsou firmy umisťovány podle tržby za uplynulý rok. V roce 2018 byla na prvním místě společnost ŠKODA AUTO a.s. s tržbami ve výši 407 mil. Kč. (CZECH TOP 100, 2018)

Na následujícím obrázku č. 4 jsou znázorněny podniky v České republice, které vyrábí motorová vozidla.

Obrázek č. 4: Geografické rozložení podniků v automobilovém průmyslu v ČR



Zdroj: Czechinvest, 2019

4.1 Historie automobilového průmyslu

Automobilový průmysl v České republice patří mezi nejstarší odvětví v Evropě a dokonce i na světě. Počátky automobilového průmyslu v České republice se datují k roku 1895. V roce 1895 mladoboleslavský knihkupec Václav Klement a strojní zámečnick Václav Laurin začali společně podnikat. Založili firmu Laurin & Klement v Mladé Boleslavi. Počátkem roku 1896 začali s výrobou jízdních kol. (Tuček, 2011)

V roce 1897 byl zkonstruovaný první automobil Präsident na území České republiky. Tento automobil vyrobila továrna Nesselsdorfer Wagenbau-Fabriks-Gessellschaft, která byla později přejmenovaná na Kopřivnickou vozovku, dnešní Tatra. (Šuman-Hreblay, 2018)

Roku 1898 si Václav Klement a Václav Laurin nechali vybudovat první vlastní továrnu. V roce 1899 se Klementovi a Laurinovi podařilo sestavit první motocykl, pak následovala tříkolka. O dva roky později začali experimentovat s lehkým čtyřkolovým vozíkem sestaveným z dílů motocyklů. O několik let později se pod značkou Laurin a Klement začaly objevovat jednoválcové, dvouválcové a čtyřválcové motocykly. (Tuček, 2011)

V dubnu 1905 se v Praze konal první mezinárodní autosalon. Na této výstavě představila firma Laurin & Klement dvouválcový motor V2 určený k pohonu připravovaného malého vozu. Na konci roku 1905 vyrobili první voiturettu typu A. *Byl to „lehký automobil klasické koncepce s vpředu uloženým vodou chlazeným dvouválcem do 1 litrového objemu.“* (Tuček, 2011, s. 8) V roce 1907 se firma Laurin a Klement stala akciovou společností. V období před první světovou válkou vyráběla velké množství osobních i užitkových automobilů. (Tuček, 2011)

Hans Ledwinka vynalezl v roce 1923 Tatru 11. Byl to malý automobil, který se vyznačoval jednoduchou a odolnou konstrukcí. V roce 1926 Tatru 11 nahradila novější Tatra 12. Tatra 12 byla sestavena na podobném principu, jako předcházející automobil. Novější Tatra se však lišila brzděnou přední nápravou. (Šuman-Hreblay, 2018)

V červnu 1924 byl areál firmy Laurin & Klement zničen požárem, proto v roce 1925 došlo k fúzi automobilky Laurin & Klement se strojírenským koncernem Škoda. (Škoda Auto, 2020)

Roku 1929 byla založena československá firma Jawa, která se zabývá výrobou motocyklů. Jméno firmy vzniklo spojením jména zakladatele Františka Janečka, který zakoupil licenci na výrobu motocyklů Wanderer. Zkratka Jawa vznikla spojením dvou počátečních písmen příjmení zakladatele a názvu zakoupené licence. (Jawa, 2020)

Po druhé světové válce bylo rozhodnuto, že se budou produkovat pouze dva typy osobních automobilů, a to Tatra 87 a Škoda 1101. Jawa měla ukončit výrobu osobních automobilů a měla se zaměřovat především na motocykly. (Žídek 2006, Pavlínek, 2008)

Mezi nejznámější automobily vyrobené v období 1950 – 1990 patří: Tatra 603, Škoda 440, Karosa 706 RTO, Škoda 1000 MB, Aria A – series, Škoda 105/120 a Škoda Favorit. (CzechInvest, 2019)

Po revoluci 1989 některé automobilky uzavíraly smlouvy se zahraničním partnerem o vzájemné spolupráci. Tyto dohody se uzavíraly proto, aby byly schopni přežít na trhu. Např. automobilka ŠKODA a.s. vstoupila v roce 1991 do koncernu Volkswagen Group. Dnes tato automobilka vyrábí přes milion vozidel ročně a má mnoho poboček po celém světě. (Škoda Auto, 2020)

4.2 Sdružení automobilového průmyslu (AutoSAP)

27. června 1989 vzniklo Sdružení automobilového průmyslu podpisem Smlouvy o sdružení organizací automobilového průmyslu sedmnácti společnostmi. Sdružení automobilového průmyslu bylo založeno jako dobrovolné zájmové sdružení podniků. Tato organizace také sdružuje výzkumné instituce, školy a jiné podobné subjekty, které chtějí přispívat k rozvoji českého automobilového průmyslu. Hlavním cílem je podpora spolupráce podniků v automobilovém průmyslu v České republice. (AutoSAP, 2018)

Mezi další cíle této organizace patří (AutoSAP, 2018):

- propagace automobilového průmyslu,
- podpora konkurenceschopnosti členských firem,
- zlepšování, rozvoj a podpora vzájemné spolupráce mezi členy,
- rozvoj hospodářské spolupráce s ostatními státy,
- podpora zájmů českého automobilového průmyslu v zahraničí,
- rozvoj tuzemského trhu práce.

4.3 Automobilové koncerny

Již několik let je automobilový svět ve stopě sdružování jednotlivých značek do velkých koncernů. Snaha o snižování nákladů je hlavním důvodem, proč se spojuje více automobilových značek pod jeden koncern. Tento automobilový koncern umožňuje, aby více značek používalo stejnou techniku, což umožňuje snižování nákladů.

Volkswagen Group je největším automobilovým koncernem na světě. Do tohoto automobilového koncernu zařazujeme dvanáct značek, které se zaměřují na výrobu motocyklů, malých automobilů, luxusních vozidel, ale i nákladních vozů. Z těchto dvanácti automobilových značek je osm automobilových (Volkswagen, Audi, Seat, Škoda, Bentley, Bugatti, Lamborghini, Porsche), dvě značky jsou výrobci nákladních automobilů (Man, Scania) a jedna značka je výrobcem motocyklů (Ducati). (Volkswagen Group, 2019)

Další velkým výrobcem automobilů na světě je Toyota Motor Corporation. Tato společnost je japonská automobilka, která vyrábí osobní automobily, nákladní automobily, motory, autobusy aj. Mezi známé značky patřící do tohoto koncernu jsou např. Toyota, Daihatsu, Scion, Lexus. (Toyota Motor Corporation, 2020)

Aliance Renault-Nissan Mitsubishi patří také mezi největší automobilky světa. Tento automobilový koncern je francouzsko-japonskou automobilovou aliancí. Lze sem zařadit deset značek – Renault, Nissan, Mitsubishi Motors, Dacia, Renault Samsung Motors, Alpine, Lada, Infiniti, Venucia a Datsun. (Nissan News, 2018)

Další nadnárodní společností vyrábějící automobily je Fiat Chrysler Automobiles (FCA). Je to italsko-americká automobilka. Do tohoto koncernu lze zařadit značky Abarth, Alfa Romeo, Chrysler, Dodge, Fiat, Fiat Professional, Jeep, Lancia, Maserati, Mopar, RAM a SRT. Fiat Chrysler Automobiles je rozdělen na dvě části, a to FCA Itali a FCA US. (FCA Group, 2020)

Ford Motor Company je americká nadnárodní společnost, která byla založena Henrym Fordem. Do tohoto koncernu patří dvě známé značky, a to Ford a Lincoln. (Ford, 2020)

Automobilka Hyundai Motor Company je dalším velkým automobilovým koncernem. Tento automobilový koncern je jihokorejskou společností. Pod tímto koncernem lze nalézt značky Hyundai, Kia a Genesis. (Hyundai, 2020)

Mezi další velký automobilový koncern lze zařadit PSA (Peugeot Société Anonyme). Je to francouzský automobilový koncern, který vyrábí osobní automobily, nákladní automobily a motocykly. Do toho koncernu lze zařadit značky Citroën, Peugeot, Opel. (PSA, 2017)

Dalším automobilovým koncernem je Daimler AG. Je to německá společnost a patří také mezi největší výrobce automobilů na světě. Tato společnost vyrábí osobní automobily, nákladní automobily a autobusy. Značky automobilů jsou Mercedes Benz, Mercedes AMG, Maybach, Smart a značka, která vyrábí autobusy je Setra. Prostřednictvím firmy Daimler Financial Services provádí tato společnost také služby v oblasti financí. (Daimler, 2020)

Mezi poslední známé koncerny lze zařadit General Motors, Bayerische Motoren Werke AG a Tata Motors. General Motors (GM) má pod sebou značky Cadillac, Chevrolet, Buick, Holden, Corvette a GMC. Bayerische Motoren Werke AG vyrábí automobily, motocykly a motory. Hlavní pozornost je zaměřována na prodej značek BMW, Mini a Rolls-Royce. Tata Motors je indická společnost a lze ji zařadit jako největší automobilku v Indii. Pod tuto společnost patří dvě známé značky, a to Jaguar a Land Rover. (GM, 2020; BMW Group, 2020; Tata Motors, 2020)

5 Analýza udržitelné výkonnosti podniků v automobilovém průmyslu

Analýza celkové udržitelné výkonnosti podniků se skládá z analýzy sociální výkonnosti, analýzy environmentální výkonnosti a analýzy ekonomické výkonnosti. Analýzy byly prováděny ve zkoumaných letech 2014 - 2018 v automobilovém průmyslu. Analýza environmentální a sociální výkonnosti byla provedena na základě údajů Českého statistického úřadu, Oborového portálu pro Bezpečnost a ochranu zdraví při práci. Na stránkách Českého statistického úřadu byly nalezeny tyto údaje: ukazatele energetické účinnosti, odpadového hospodářství, materiálové účinnosti a také vynaložené výdaje na investice na ochranu životního prostředí.

Z webových stránek Oborového portálu pro Bezpečnost a ochranu zdraví při práci byly čerpány tyto informace: počet úrazů, počet smrtelných úrazů, počet dní pracovní neschopnosti, průměrnou mzdu dělníků, průměrnou mzdu v administrativě a také celkovou průměrnou mzdu v automobilovém průmyslu. Na konci environmentální a sociální výkonnosti je uvedena případová studie ve společnosti Škoda Auto.

Analýza ekonomické výkonnosti byla provedena na základě rozvahy a výkazu zisku a ztráty, které zveřejňuje Ministerstvo průmyslu a obchodu na svých webových stránkách k jednotlivým ekonomickým činnostem. Tyto výkazy jsou uvedené v přílohách A a B této diplomové práce. Na základě dat z rozvahy a výkazu zisku a ztráty byly vypočítány tradiční ukazatele. Z tradičních ukazatelů byly zvoleny ukazatele zisku, rentability, zadluženosti, aktivity a likvidity. Z moderních ukazatelů byl vypočítán nejznámější ukazatel, a to ukazatel ekonomická přidaná hodnota.

5.1 Analýza environmentální výkonnosti

K nejčastěji sledovaným ukazatelům v environmentální výkonnosti lze zařadit ukazatele energetické účinnosti, materiálové spotřeby, odpadového hospodářství a investice na životní prostředí.

Z ukazatelů energetické účinnosti byly zjištěny spotřeby těchto surovin – el. energie, zemního plynu a pevných paliv. Vývoj spotřeby jednotlivých paliv je zobrazen v následující tabulce č. 7. Spotřeba elektrické energie se během zkoumaného období zvyšovala, největší nárůst oproti předcházejícímu roku byl v roce 2018. Jednalo

se o zvýšení spotřeby el. energie o 239 334 MWh. Spotřeba zemního plynu během zkoumaného období rostla stejně jako spotřeba el. energie. Největší spotřeby bylo dosaženo také v roce 2018, kdy se spotřebovalo 213 284 tis. m³ zemního plynu.

Z pevných paliv se v automobilovém průmyslu spotřebovalo nejvíce koksu. V letech 2017 a 2018 došlo k výraznému poklesu spotřeby tohoto paliva. V roce 2017 poklesla spotřeba koksu o 93,8 %.

Tabulka č. 7: Ukazatele energetické účinnosti v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Elektrická energie (MWh)	2 654 719	2 870 023	2 950 997	3 074 570	3 313 904
Zemní plyn (tis. m³)	168 606	176 458	192 006	204 172	213 284
Černé uhlí (t)	9	6	7	0	1
Koks (t)	229	215	403	25	16
Hnědouhelné brikety (t)	0	0	86	39	0

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2020

Z tabulky č. 8 lze vidět vývoj odpadu ve zkoumaných letech. Největší množství odpadu v automobilovém průmyslu vzniklo v roce 2017. Tento odpad činil 929 773 t. Naopak nejnižší množství odpadu bylo vyprodukováno v roce 2014, a to 754 402 t. Ale v tomto roce bylo z nejnižšího množství odpadu největší množství nebezpečného odpadu.

Tabulka č. 8: Ukazatele odpadového hospodářství v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem odpadu (t)	754 402	804 145	854 971	929 773	909 845
Z toho nebezpečného (t)	101 468	99 953	89 007	96 472	95 070

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2020

Z ukazatelů materiálové účinnosti byla zkoumána spotřeba motorového benzínu a motorové nafty. Z vývoje těchto ukazatelů lze vidět zvyšující trend. U spotřeby motorové nafty byl v roce 2015 zaznamenán pokles o 304 t. Nejvyšší spotřeba u obou pohonných hmot byla zjištěna v roce 2018.

Tabulka č. 9: Ukazatele materiálové účinnosti v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Motorový benzín (1000 l)	4 944	7 647	8 404	9 803	10 686
Motorová nafta (t)	14 835	14 531	15 092	16 118	16 259

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2020

Tabulka č. 10 znázorňuje vývoj investic na ochranu životního prostředí a také to, do jaké oblasti životního prostředí tyto investice plynou. Investice z automobilového průmyslu jsou vynakládány zejména na ochranu ovzduší a klimatu, na nakládání s odpadními vodami, na nakládání s odpady, na ochranu a sanace půdy, podzemních a povrchových vod a na ochranu biodiverzity.

Podniky v automobilovém průmyslu nejvíce investují do oblasti ochrany ovzduší a klimatu. Během sledovaného období vynaložily automobilky na ochranu ovzduší celkem 1 467 977 tis. Kč, na nakládání s odpady bylo vynaloženo 227 666 tis. Kč. Nejméně bylo investováno do ochrany biodiverzity, a to částka ve výši 9 403 tis. Kč, která byla jednorázově vynaložena v r. 2014. V dalších letech už do této oblasti investováno nebylo.

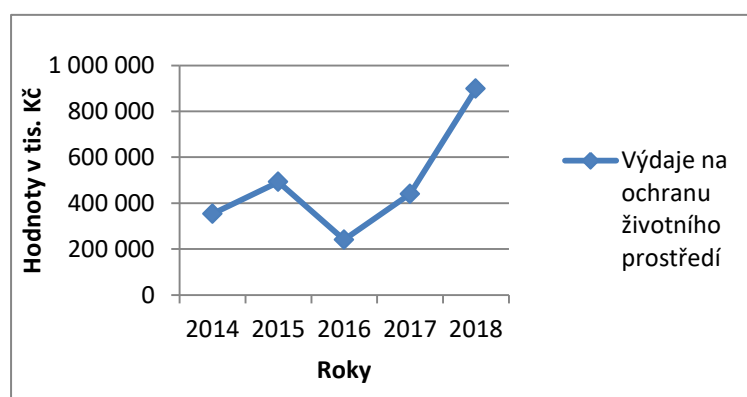
Tabulka č. 10: Investice na ochranu životního prostředí v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Výdaje na ochranu živ. prostředí (tis. Kč)	353 627	492 497	240 795	439 738	898 262
Ochrana ovzduší a klimatu	237 456	347 143	166 033	180 179	537 166
Nakládání s odpadními vodami	41 282	15 752	9 384	42 911	118 337
Nakládání s odpady	33 264	35 839	20 222	24 583	9 947
Ochrana a san. půdy, podz., povrch. vod	17 426	33 248	10 556	81 185	4 573
Ochrana biodiverzity	9 403	-	-	-	-

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2020

Vývoj investovaných údajů v rozmezí let 2014 až 2018 znázorňuje následující obrázek č. 5. V letech 2014 a 2015 se celkové výdaje na ochranu životního prostředí zvyšovaly, v roce 2016 došlo k poklesu na minimální hodnotu ve výši 240 795 tis. Kč a od tohoto roku dochází k rostoucímu trendu, kdy se v roce 2018 vynaložilo na ochranu životního prostředí téměř 900 tis. Kč.

Obrázek č. 5: Výdaje na ochranu životního prostředí v letech 2014 - 2018



Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Škoda Auto se u svých výrobků snaží o minimalizaci dopadu na životní prostředí v rámci všech činností od vývoje automobilů přes výrobu a prodej až po recyklaci. Společnost se také snaží o efektivní využívání zdrojů. Cílem je snížit externality, které jsou spojené s výrobou (např. CO₂, energie, voda, odpad, těkavé organické látky). Základním předpokladem je dodržování environmentálních předpisů, norem a dobrovolných závazků. (Škoda Auto, 2017)

Při výrobním procesu vznikají emise CO₂, které pocházejí zejména ze spalování zemního plynu a ze spotřeby elektrické energie vyrobené z hnědého uhlí. Snižování emisí CO₂ souvisí se snížením spotřeby energií. Automobilka se proto snaží eliminovat emise CO₂ zaváděním opatření. Mezi tyto opatření patří např. nákup elektřiny vyráběné z ekologických zdrojů, navýšení objemu biomasy používané na výrobu energie nebo také přechod na alternativní paliva. (Škoda Auto, 2017)

Společnost se snaží, aby při výrobním procesu vznikl co nejmenší odpad. Pokud nějaký odpad už vznikne, tak automobilka uplatňuje jeho další využití před skládkováním. Škoda Auto je členem České asociace oběhového hospodářství, tzn., že uplatňuje ekologické principy při nakládání s odpady. Také automobil se stává po skončení životnosti odpadem. Tento odpad může být dále využíván jako zdroj materiálů pro další využití např. železo, plasty, sklo, barevné kovy, vzácné prvky a další. (Škoda Auto, 2017; MPO, 2018)

Škoda Auto podepsala Pařížskou klimatickou dohodu. Cílem je stát se uhlíkově neutrální společností. Plánuje do roku 2025 snížit emise skleníkových plynů v celém životním cyklu osobních automobilů a lehkých užitkových vozů o 30 % oproti roku 2015. (Škoda Auto, 2020)

Další důležitou součástí environmentální výkonnosti je vodní hospodářství. Automobilka si uvědomuje, že voda je velmi vzácný zdroj a proto se snaží vodou šetřit. (Škoda Auto, 2017)

5.2 Analýza sociální výkonnosti

Mezi nejčastěji sledované ukazatele v sociální výkonnosti patří počet zaměstnaných osob, průměrná mzda, počet pracovních úrazů, počet smrtelných pracovních úrazů, počet dnů pracovní neschopnosti, průměrné procento pracovní neschopnosti a průměrná doba trvání případu.

V tabulce č. 11 je zaznamenán počet zaměstnaných osob v letech 2014 až 2018. V automobilovém průmyslu bylo v roce 2017 zaměstnáno nejméně osob. V následujícím roce vzrostl počet zaměstnaných osob o 36 828 osob. Jednalo se o největší nárůst ve sledovaném období, a to o 25,5 %.

Tabulka č. 11: Počet zaměstnanců v automobilovém průmyslu v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Počet zaměstnaných osob	146 577	157 038	165 590	143 937	180 765

Zdroj: vlastní zpracování dle Panoramy zpracovatelského průmyslu 2018, 2020

Z celkového počtu zaměstnaných osob v automobilovém průmyslu pracuje určitý počet osob ve Sdružení automobilového průmyslu. Počet zaměstnaných osob ve Sdružení automobilového průmyslu znázorňuje tabulka č. 12. Největší počet osob byl zaznamenán v roce 2018, a to 133 079. Naopak nejmenší počet osob byl zjištěn v roce 2014, a to 110 712.

Tabulka č. 12: Počet zaměstnaných osob v AutoSAPu v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Počet zaměstnaných osob v AutoSAPu	110 712	112 819	119 446	126 375	133 079

Zdroj: vlastní zpracování dle AutoSAPu, 2020

Strukturu zaměstnanců ve Sdružení automobilového průmyslu znázorňuje následující tabulka č. 13. Tyto údaje byly zjištěny pouze za čtyři zkoumané roky, ale i z následujících informací lze vyjádřit trend. Počet zaměstnanců v dělnické profesi a v administrativě se meziročně zvyšoval.

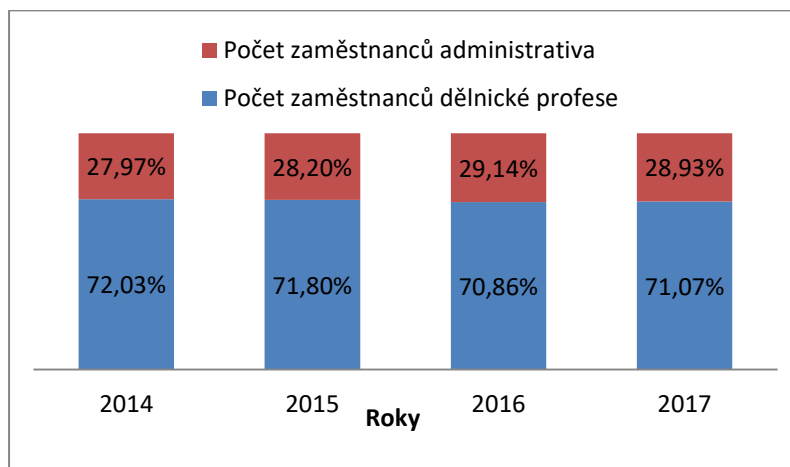
Tabulka č. 13: Struktura zaměstnanců v AutoSAPu v letech 2014 - 2017

	2014	2015	2016	2017
Počet zaměstnanců dělnické profese	79 745	81 004	84 642	89 816
Počet zaměstnanců administrativa	30 967	31 815	34 804	36 559

Zdroj: vlastní zpracování dle Pícl (2017), 2020

Obrázek č. 6 nám zobrazuje strukturu zaměstnanců v AutoSAPu. Zaměstnanci dělnické profese tvoří okolo 70 % z celkového počtu zaměstnanců. Největší podíl tito zaměstnanci tvořili v roce 2014. Podíl administrativních zaměstnanců se první tři sledované roky zvyšoval a poslední rok došlo k poklesu o 0,21 %.

Obrázek č. 6: Struktura zaměstnanců v AutoSAPU v letech 2014 - 2017



Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Průměrná mzda v automobilovém průmyslu se v průběhu zkoumaných let zvyšovala, jak je vidět z tabulky č. 14. Největšího nárůstu bylo dosaženo v r. 2018, kdy průměrná mzda vzrostla o 2 659 Kč oproti předchozímu roku.

Tabulka č. 14: Průměrná mzda v automobilovém průmyslu v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Průměrná mzda (Kč)	30470	31450	32739	34817	37576

Zdroj: vlastní zpracování dle Panoramy zpracovatelského průmyslu 2018, 2020

Průměrná mzda ve Sdružení automobilového průmyslu se každým rokem také zvyšovala. Nejmenší průměrná mzda byla zaznamenána v roce 2014. Tato průměrná mzda činila 25 753 Kč. Největší průměrná mzda byla v roce 2017, a to 29 496 Kč. K největší nárůstu mzdy došlo v roce 2017, kdy se průměrná mzda zvýšila o 1 710 Kč. Bohužel údaj k poslednímu zkoumanému roku nebyl nalezen.

Tabulka č. 15: Průměrná mzda v AutoSAPu v letech 2014 - 2017

	2014	2015	2016	2017
Průměrná mzda v AutoSAPu (Kč)	25 753	26 629	27 786	29 496

Zdroj: vlastní zpracování dle Pícl (2017), 2020

Průměrná mzda u dělnických profesí a v administrativě v AutoSAPu se také každým rokem zvyšovala. K nejvyššímu nárůstu průměrné mzdy u dělnické profese došlo v roce 2017, kdy se průměrná mzda zvýšila o 2 434 Kč, tj. o 8,44 %. Největší nárůst u administrativních pracovníků došlo také v roce 2017, kdy se zvýšila průměrná mzda o 2 696 Kč, tj. o 5,42 %.

Tabulka č. 16: Průměrná mzda ve struktuře zaměstnanců v AutoSAPu v letech 2014 - 2017

	2014	2015	2016	2017
Průměrná mzda dělnické profese (Kč)	26 359	27 704	28 838	31 272
Průměrná mzda administrativa (Kč)	46 975	48 574	49 755	52 451

Zdroj: vlastní zpracování dle Pícl (2017), 2020

Tabulka č. 17 obsahuje dále informace o pracovní neschopnosti. V roce 2014 strávili zaměstnanci 98 563 dnů na pracovní neschopnosti. Průměrná doba trvání případů byla 45,17 dne. Jedná se o nejnižší hodnoty u obou ukazatelů. Nejvíce dnů na pracovní neschopnosti byli zaměstnanci v roce 2017.

Tabulka č. 17: Úrazovost v automobilovém průmyslu v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Pracovní úrazovost	2182	2370	2378	2416	2337
Smrtelné pracovní úrazy	0	1	2	0	0
Dny pracovní neschopnosti	98563	108 990	119 414	120 161	119 745
Průměrné procento pracovní neschopnosti	0,174	0,182	0,188	0,18	0,174
Průměrná doba trvání případu	45,17	45,99	50,22	49,74	51,24

Zdroj: vlastní zpracování dle ČÚS, 2020

V oblasti sociální představují klíčovou skupinu stakeholderů zaměstnanci podniku. Automobilka Škoda Auto se snaží získávat nové pracovníky pomocí náborových kampaní. Spokojenost zaměstnanců roste s příjemným pracovním prostředím a také péči o ně. Podnik respektuje rovné příležitosti pro všechny zaměstnance (bez ohledu na etnický původ, barvu pleti, pohlaví, tělesné postižení, náboženské vyznání, národnost atd.) a spravedlivé odměňování za vykonanou práci. Také se snaží naplňovat, co nejvíce požadavků svých zaměstnanců. Tato činnost je založena především na otevřené komunikaci vedoucího podniku se svými zaměstnanci, ale také s odbory. (Škoda Auto, 2017)

Škoda Auto zaměstnává zejména kvalifikovaný personál technického zaměření. Automobilový průmysl dlouhodobě postrádá středoškolsky i vysokoškolsky vzdělané zaměstnance, a proto se podnik snaží spolupracovat se vzdělávacími institucemi. Tato automobilka také zaměstnává pracovníky ze zahraničí. (Škoda Auto, 2017)

Automobilka se snaží spravedlivě odměňovat své zaměstnance za vykonanou práci, tzn., že využívají spravedlivý mzdový systém, ve kterém nejsou rozdíly v závislosti

na pohlaví. Mzdu tvoří dvě složky – základní tarif a osobní ohodnocení. (Škoda Auto, 2017)

Společnost dále navíc vyplácí další příplatky, např. za práci přesčas, pohotovost mimo pracoviště či práci o svátcích. Odměňování zaměstnanců je v souladu se zákoníkem práce a s dalšími předpisy české legislativy. Automobilka poskytuje svým pracovníkům také zaměstnanecké benefity. Mezi poskytované benefity patří, např. (Škoda Auto, 2017):

- preventivní rehabilitační programy;
- odměny pro dárce krve a kostní dřeně;
- preventivní zdravotní programy;
- poradenská a konzultační činnost;
- odměny při pracovním výročí;
- cestovní pojištění do zahraničí;
- příspěvky na rekreaci;
- příspěvek na stravování;
- pitný režim v rámci výrobních provozů;
- příspěvek na doplňkové penzijní spoření;
- příspěvek na jesle;
- bezúročné půjčky na pořízení vlastního bydlení;
- bezúročné zápůjčky na koupi vlastního vozu;
- 5 dnů dovolené navíc;
- jazykové kurzy.

Prioritou každého podniku je neustálé zlepšování bezpečnosti a ochrany zdraví na pracovištích. Automobilka Škoda Auto se proto snaží předcházet pracovním úrazům a dělá vše pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci u všech profesí. (Škoda Auto, 2017)

Součástí politiky ve společnosti Škoda Auto je ochrana lidských práv. Automobilka pracuje s místními a mezinárodními právními předpisy. Podnik má vymezené interní postupy a pravidla pro případ porušení závazků v této oblasti. (Škoda Auto, 2017)

5.3 Analýza ekonomické výkonnosti

Následující část se věnuje analýze ekonomické výkonnosti. Jak již bylo zmíněno, analýza ekonomické výkonnosti byla provedena na základě rozvahy a výkazu zisku a ztráty za období 2014 - 2018, které zveřejňuje Ministerstvo průmyslu a obchodu na svých webových stránkách. Tyto výkazy jsou uvedené v přílohách A a B této diplomové práce.

5.3.1 Tradiční ukazatele

Z tradičních finančních ukazatelů byly vypočteny ukazatele zisku, rentability, likvidity, zadluženosti a aktivity. V teoretické části byly jednotlivé ukazatele popsány a byl také uveden vzorec pro jejich výpočet.

5.3.1.1 Ukazatele zisku

Jak již bylo zmíněno v teoretické části, ukazatele zisku patří k nejčastěji využívaným měřítkům výkonnosti firem.

Tabulka č. 18 zobrazuje ukazatele zisku ve zkoumaných letech 2014 - 2018. Během sledovaného období dochází ke kolísání všech tří vypočtených ukazatelů zisku. Nejúspěšnějším rokem byl rok 2015, kdy čistý zisk (EAT) činil 64 667 272 tis. Kč, zisk před zdaněním (EBT) byl 74 829 711 tis. Kč a zisk před úroky a zdaněním je 76 779 708 tis. Kč. Naopak nejméně úspěšným rokem byl rok 2014. Čistý zisk byl o 17 306 078 tis. Kč nižší, zisk před zdaněním byl o 20 074 950 Kč nižší a zisk před úroky a zdaněním klesl oproti nejúspěšnějšímu roku o 19 352 045 tis. Kč.

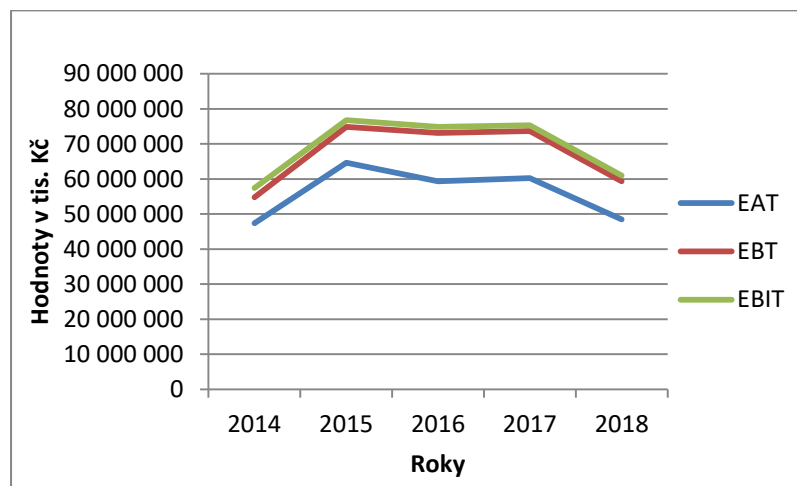
Tabulka č. 18: Ukazatele zisku v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
EAT (tis. Kč)	47 361 194	64 667 272	59 323 964	60 219 516	48 439 159
EBT (tis. Kč)	54 754 761	74 829 711	73 143 794	73 680 807	59 337 772
EBIT (tis. Kč)	57 427 663	76 779 708	74 866 018	75 291 614	60 952 337

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Na obrázku č. 7 vidíme vývoj ukazatelů zisku. Lze říci, že ve zkoumaných letech měly ukazatele zisku stejný trend vývoje.

Obrázek č. 7: Vývoj ukazatelů zisku v letech 2014 - 2018



Zdroj: vlastní zpracování, 2020

5.3.1.2 Ukazatele rentability

Ukazatele rentability jsou důležitým finančním ukazatelem. Při této analýze byla vypočítána rentabilita aktiv, rentabilita vlastního kapitálu a rentabilita tržeb.

V tabulce č. 19 vidíme, že podniky v automobilovém průmyslu jsou rentabilní. Nejdůležitějším ukazatelem rentability je rentabilita aktiv (ROA). V roce 2014 činila 10,11 %, v následujícím roce se tento ukazatel zvýšil o 2,37 % na 12,48 %. V letech 2016, 2017 a 2018 se rentabilita aktiv postupně snižovala a v roce 2018 dosahovala nejnižší hodnoty a to 9,12 %.

Hodnota rentability vlastního kapitálu (ROE) v průběhu zkoumaných let kolísá. V roce 2014 byla hodnota ukazatele 19,2 %. V následujícím roce 2015 se tento ukazatel zvýšil na 22,69 %, kdy 1 Kč vložená do podnikání přinesla 0,2269 Kč čistého zisku. V následujícím roce se ukazatel opět snížil a to na hodnotu 19,02 %. V roce 2017 se rentabilita vlastního kapitálu zvýšila na 19,36 % a v posledním zkoumaném roce tento ukazatel dosahoval nejnižší hodnoty a to 15,20 %.

Rentabilita tržeb měla podobný vývoj jako rentabilita aktiv. Nejvyšší hodnoty dosahovala v roce 2015, tato hodnota činila 5,81 %. Po tomto roku tento ukazatel začal klesat a v posledním zkoumaném roce činil 3,7 %.

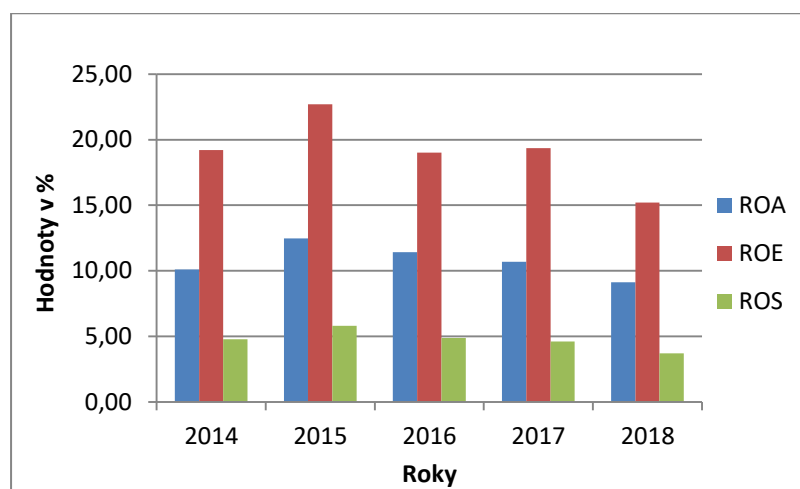
Tabulka č. 19: Ukazatele rentability v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
ROA (%)	10,11	12,48	11,41	10,68	9,12
ROE (%)	19,20	22,69	19,02	19,36	15,20
ROS (%)	4,77	5,81	4,89	4,61	3,70

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Vývoj ukazatelů rentability je znázorněn na obrázku č. 8. Z obrázku je patrné, že vývoj ukazatelů ROA a ROS je podobný. Ukazatel ROE v průběhu zkoumaných let kolísá.

Obrázek č. 8: Vývoj ukazatelů rentability v letech 2014 – 2018



Zdroj: vlastní zpracování, 2020

5.3.1.3 Ukazatele likvidity

Ukazatele likvidity avizují, jak jsou na tom firmy ve vztahu ke svým krátkodobým závazkům, tzn. jak jsou podniky schopny tyto závazky splácet. V praxi se používají 3 typy likvidity, a to běžná, pohotová a hotovostní.

V tabulce č. 20 jsou zobrazeny ukazatele likvidity. Doporučená hodnota běžné likvidity by se měla pohybovat v rozmezí 1,5 až 2,5. Podniky v automobilovém průmyslu se v této hranici převážně pohybují, výjimkou je rok 2014, kdy běžná likvidita dosahuje hodnoty 1,34. Nejvyšší hodnota tohoto ukazatele je v roce 2016, kdy tato hodnota činí 1,6.

Optimum pohotové likvidity je 0,5 – 1,5. Automobilový průmysl tuto hranici ve všech zkoumaných letech splňuje. V roce 2014 činila hodnota pohotové likvidity 1,1. Tato hodnota byla nejnižší v pěti zkoumaných letech. Nejvyšší hodnota činila 1,29 a tuto hodnotu dosáhly firmy ve zkoumaném odvětví v roce 2016.

V odborné literatuře je doporučená hodnota pro hotovostní likviditu v rozmezí 0,2 - 0,5. Tato hranice je většinou ve zkoumaných letech splňována. V roce 2018 dosahoval tento ukazatel hodnotu 0,12.

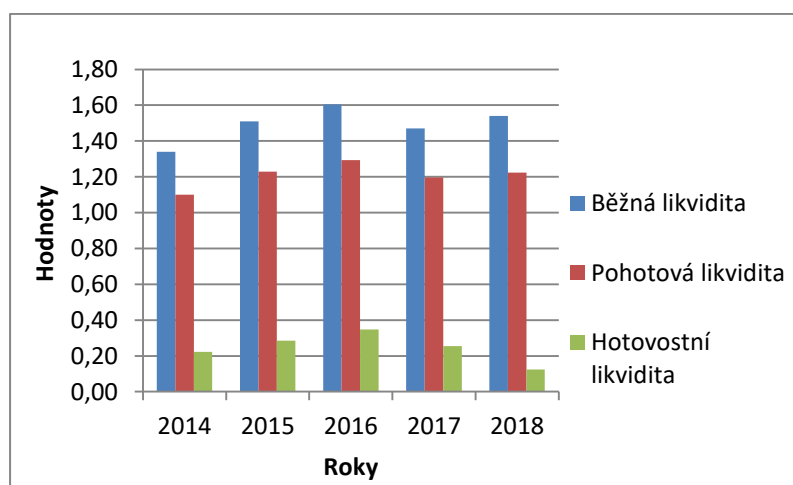
Tabulka č. 20: Ukazatele likvidity v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Běžná likvidita	1,34	1,51	1,60	1,47	1,54
Pohotová likvidita	1,10	1,23	1,29	1,20	1,22
Hotovostní likvidita	0,22	0,28	0,35	0,25	0,12

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Na obrázku č. 9 je znázorněn vývoj ukazatelů likvidity ve zkoumaných letech. V letech 2014 až 2016 mají hodnoty zvolených ukazatelů rostoucí trend. V roce 2017 dochází k poklesu hodnot u všech třech ukazatelů. V roce 2018 dochází opět k růstu hodnot u běžné a pohotové likvidity, ale hotovostní likvidita nadále klesá. Mezi roky 2017 a 2018 se snížila hodnota hotovostní likvidity o 0,13, tj. o 52 %.

Obrázek č. 9: Vývoj ukazatelů likvidity v letech 2014 - 2018



Zdroj: vlastní zpracování, 2020

5.3.1.4 Ukazatele zadluženosti

Dalším důležitým finančním ukazatelem při ekonomickém řízení podniku je zadluženost. Ukazatele zadluženosti přináší informace týkající se úvěrového zatížení firem. V této části jsou vypočteny nejznámější ukazatele, a to celková zadluženost, finanční páka, míra zadluženosti a úrokové krytí.

Nejdůležitějším ukazatelem zadluženosti je celková zadluženost. Čím větší je hodnota celkové zadluženosti, tím větší je zadluženost podniku a tím vyšší je věřitelské riziko. Doporučená hodnota se pohybuje okolo 50 %. Automobilový průmysl ve všech zkoumaných letech tuto hranici překračuje. Nejvyšší hodnota byla v roce 2014, kdy tato hodnota činila 55,21 % a nejnižší hodnota zadluženosti byla v roce 2018, kdy klesla na hodnotu 50,74 %.

Finanční páka udává, kolikrát celkový kapitál převyšuje kapitál vlastní. Nejvyšší hodnota 2,3 byla dosahována v roce 2014, kdy celkový kapitál převýšil 2,3krát vlastní kapitál. V roce 2016 a 2018 byla nejnižší hodnota tohoto ukazatele a činila 2,1.

Ukazatel míry zadluženosti má stejný průběh jako celková zadluženost. V roce 2014 dosahuje nejvyšší hodnoty 1,27, tzn. že 1,27 Kč cizího kapitálu připadá na 1 Kč vlastního kapitálu. Nejnižší hodnoty je dosaženo v r. 2018, kdy na 1 Kč vlastního kapitálu připadá 1,06 Kč cizího kapitálu.

Ukazatel úrokového krytí vyjadřuje, kolikrát EBIT převyšuje nákladové úroky. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2017, kdy EBIT převyšoval nákladové úroky 46,74krát a nejnižší hodnoty v r. 2014, kdy bylo převýšení EBITu 21,49krát.

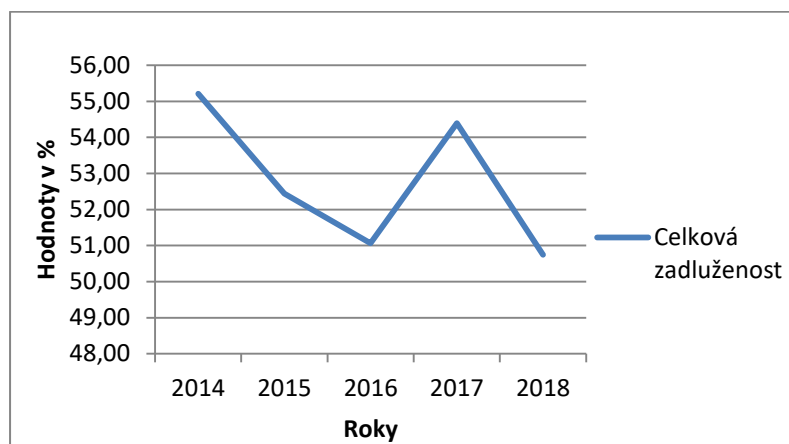
Tabulka č. 21: Ukazatele zadluženosti v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Celková zadluženost (%)	55,21	52,44	51,06	54,39	50,74
Finanční páka	2,30	2,16	2,10	2,27	2,10
Míra zadluženosti	1,27	1,13	1,07	1,23	1,06
Úrokové krytí	21,49	39,37	43,47	46,74	37,75

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Jak je vidět z následujícího obrázku č. 10, vývoj celkové zadluženosti ve sledovaném období má klesající charakter. Výjimkou je rok 2017, kdy došlo ke zlomu a celková zadluženost podniků v automobilovém průmyslu vzrostla na 54,39 %.

Obrázek č. 10: Vývoj celkové zadluženosti v letech 2014 – 2018



Zdroj: vlastní zpracování, 2020

5.3.1.5 Ukazatele aktivity

Ukazatele aktivity poskytují informace o tom, jak efektivně podnik hospodaří se svými aktivy, tzn. jak dlouho v nich má vázané finanční prostředky. Při analýze byly vypočítány následující ukazatele aktivity: obrat aktiv, obrat dlouhodobého majetku, obrat zásob, doba obratu zásob a doba splatnosti pohledávek a doba splatnosti závazků.

V následující tabulce č. 22 jsou znázorněny ukazatele aktivity. Obrat aktiv udává, kolikrát se za rok obrátí aktiva. Doporučená hodnota se pohybuje na hranici 1 – 1,5. Ve všech zkoumaných letech se automobilový průmysl nachází nad touto hranicí. V roce 2018 měl nejvyšší hodnotu a to 1,96.

Obrat dlouhodobého majetku informuje, kolikrát se dlouhodobý majetek obrátí v tržby za rok. Nejvyšší hodnota 4,79 byla dosahována v roce 2017, kdy se dlouhodobý majetek obrátil v tržby 4,79krát za rok. Naopak nejnižší hodnota 4,14 činila v roce 2014.

Ukazatel obrat zásob říká, kolikrát jsou zásoby v průběhu běžného období prodány a znovu naskladněny. V roce 2014 dosahoval automobilový průmysl hodnoty 17,42. V roce 2014 byly zásoby prodány a znovu naskladněny 17,42krát. Jedná se o největší hodnotu. Naopak nejnižší hodnoty bylo dosaženo v roce 2016, kdy byly zásoby prodány a znovu naskladněny 16,12krát.

Doba obratu zásob vyjadřuje, průměrný počet dnů, po které jsou zásoby vázány v podniku do doby jejich spotřeby nebo do doby prodeje. V automobilovém průmyslu jsou zásoby vázány v podniku v rozmezí 20 a 22 dnů.

Doba splatnosti pohledávek udává počet dnů, které uplynou mezi vystavením faktury a okamžikem připsání peněžních prostředků na účet. Doba splatnosti pohledávek se u podniků v automobilovém průmyslu pohybuje kolem 70 dní.

Poslední ukazatel, který byl zvolen, je doba splatnosti závazků. V roce 2014 odkládali podniky v automobilovém průmyslu platby svým dodavatelům o 99,12 dne, jedná se o nejdelší dobu odkladu ze zkoumaného období. Nejlépe na tom byly dodavatelé v roce 2018, kdy docházelo k odkládání plateb o 77,11 dne.

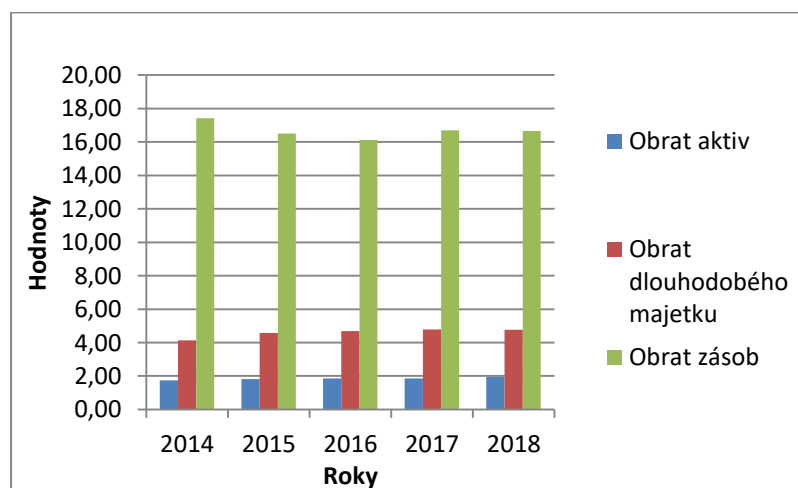
Tabulka č. 22: Ukazatele aktivity v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Obrat aktiv	1,75	1,81	1,85	1,85	1,96
Obrat dlouhodobého majetku	4,14	4,57	4,69	4,79	4,77
Obrat zásob	17,42	16,50	16,12	16,69	16,66
Doba obratu zásob (dny)	20,66	21,82	22,33	21,57	21,61
Doba splatnosti pohledávek (dny)	75,88	73,41	67,64	74,21	74,84
Doba splatnosti závazků (dny)	99,12	88,76	82,48	89,09	77,11

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Na obrázku číslo 11 je znázorněn vývoj ukazatelů obrátů. Hodnoty ukazatele obratu aktiv a ukazatele obratu dlouhodobého majetku se zvyšují. Hodnoty ukazatele obratu zásob jsou proměnlivé.

Obrázek č. 11: Vývoj ukazatelů obrátů v letech 2014 - 2018

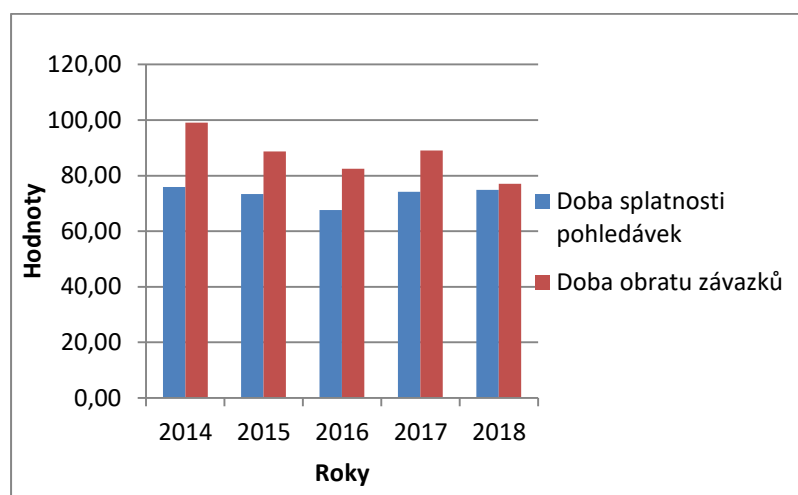


Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Doba splatnosti pohledávek v prvních třech letech klesá. Podnikům se daří lépe vymáhat pohledávky. V posledních dvou letech zkoumaného období dochází k nárůstu tohoto ukazatele. Doba splatnosti závazků kopíruje v prvních třech letech průběh ukazatele doba

splatnosti pohledávek. V roce 2017 dochází k nárůstu hodnoty tohoto ukazatele, ale příští rok se opět snižuje a to na nejnižší hodnotu zkoumaného období.

Obrázek č. 12: Vývoj ukazatelů doby obratu v letech 2014 - 2018



Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Ze srovnání obou předchozích ukazatelů, bylo zjištěno, že podniky v automobilovém průmyslu více čerpají obchodní úvěr (tj. doby splatnosti pohledávek jsou nižší než doby splatnosti závazků).

Tabulka č. 23: Ukazatel obchodní deficit v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Obchodní deficit (dny)	-23,24	-15,35	-14,84	-14,88	-2,27

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

5.3.2 Moderní ukazatele

V této kapitole byl vypočítán nejznámější ukazatel, a to ekonomická přidaná hodnota (EVA). V teoretické části je tento ukazatel analyzován a je zde uveden i způsob výpočtu.

5.3.2.1 EVA

Ekonomická přidaná hodnota měří, jak společnosti za zkoumané období přispívají svými aktivitami ke zvýšení hodnoty vlastníka.

Bezriziková sazba (r_f) je výnos desetiletých státních dluhopisů. Je uvedena na stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu. V roce 2014 činila bezriziková sazba 1,58 %. V letech 2015 – 2016 tato sazba klesala a v roce 2016 klesla až na hodnotu 0,43 %. V posledních

dvou zkoumaných letech se sazba zvyšovala. V roce 2018 byla nejvyšší hodnota bezrizikové sazby, a to 1,98 %. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2018)

Přirážka za malou velikost podniku (r_{la}) souvisí zejména s velikostí úplatných zdrojů. Ve všech zkoumaných letech je přirážka za malou velikost podniku 0 %, protože úplatné zdroje jsou větší než 3 mld. Kč.

Přirážka za podnikatelské riziko (r_{pod}) je závislá na rentabilitě aktiv. Ve všech letech 2014 - 2018 je hodnota r_{pod} shodná s doporučenou minimální hodnotou, která je uvedena na stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO). Přirážka za podnikatelské riziko měla nejvyšší hodnotu (2,37 %) v roce 2014. V průběhu zkoumaných let přirážka klesala a v posledním zkoumaném roce činila 2,17 %.

Přirážka za finanční stabilitu ($r_{FinStab}$) v průběhu let kolísá. Ve všech zkoumaných letech jsme počítali podle vzorce, protože L3 je menší nebo rovno X1 a zároveň L3 je větší nebo rovno X2. Doporučené hodnoty dle MPO jsou $X1 = 1$, $X2 = 2,5$. Nejvyšší hodnota byla v roce 2014, a to 6,94 %. Naopak nejmenší hodnota (4,44 %) činila v roce 2016.

Vážené průměrné náklady vypočítáme součtem bezrizikové sazby a přirážky za malou velikost podniku, za podnikatelské riziko a za finanční stabilitu. Z následující tabulky můžeme vidět, že nejvyšší vážené průměrné náklady v automobilovém průmyslu byly v roce 2014, a to 10,89 %. V letech 2015 – 2016 hodnota klesala. V roce 2015 se snížily o 2,83 % a v roce 2016 dokonce o 3,83 %. V posledních dvou letech se vážené průměrné náklady začaly zase zvyšovat. V roce 2017 činily 8,68 % a v roce 2018 byla druhá nejvyšší hodnota ve zkoumaných letech, a to 9,14 %.

Tabulka č. 24: Výpočet vážených průměrných nákladů v letech 2014 - 2018

WACC	2014	2015	2016	2017	2018
r_f	1,58 %	0,58 %	0,43 %	0,98 %	1,98 %
UZ (tis. Kč)	288 849 455	318 315 646	348 848 962	347 715 249	355 473 179
r_{LA}	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
CA (tis. Kč)	567 936 584	615 179 387	656 064 254	704 728 137	668 260 042
UM	0,0634	0,0585	0,0467	0,0441	0,0439
X1	0,0322	0,0303	0,0248	0,0218	0,0234
EBIT/CA	0,1011	0,1248	0,1141	0,1068	0,0912
r_{pod}	2,37 %	2,3 %	2,28 %	2,22 %	2,17 %
L3	1,25	1,42	1,50	1,39	1,44
$r_{FinStab}$	6,94 %	5,18 %	4,44 %	5,48 %	4,99 %
WACC	10,89 %	8,06 %	7,15 %	8,68 %	9,14 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Panoramy zpracovatelského průmyslu, 2020

V tabulce č. 25 je znázorněn výpočet nákladů vlastního kapitálu (r_e). Vývoj ukazatele v průběhu let kolísá. Nejvyšší hodnota byla v roce 2014, tato hodnota činila 11,81 %. Nejnižší hodnota (7,55 %) byla v roce 2016. Kolísavost tohoto ukazatele je převážně způsobena poměrem výsledku hospodaření po zdanění a výsledku hospodaření před zdaněním.

Tabulka č. 25: Výpočet nákladů vlastního kapitálu v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
WACC	10,89 %	8,06 %	7,15 %	8,68 %	9,14 %
UZ/CA	0,5086	0,5174	0,5317	0,4934	0,5319
CZ/Z	0,8650	0,8642	0,8111	0,8173	0,8163
UM	0,0634	0,0585	0,0467	0,0441	0,0439
VK/CA	0,4344	0,4632	0,4755	0,4414	0,4769
r_e	11,81 %	8,41 %	7,55 %	9,28 %	9,78 %

Zdroj: vlastní zpracování dle Panoramy zpracovatelského průmyslu, 2020

V poslední části výpočtu je ekonomická přidaná hodnota závislá na rentabilitě vlastního kapitálu, nákladech vlastního kapitálu a na vlastním kapitálu. V roce 2014 činila EVA 18 230 430 tis. Kč. V roce 2015 se hodnota zvýšila na 40 691 609 tis. Kč. V posledních třech zkoumaných letech hodnota klesala a v roce 2018 činila 17 274 172 tis. Kč.

Tabulka č. 26: Výpočet ekonomické přidané hodnoty v letech 2014 - 2018

	2014	2015	2016	2017	2018
ROE	19,20 %	22,69 %	19,02 %	19,36 %	15,20 %
re v %	11,81 %	8,41 %	7,55 %	9,28 %	9,78 %
"spread"	7,39	14,28	11,47	10,08	5,42
VK (tis. Kč)	246 690 528	284 955 247	311 956 940	311 044 348	318 711 664
EVA (tis. Kč)	18 230 430	40 691 609	35 781 461	31 353 270	17 274 172

Zdroj: vlastní zpracování dle Panoramy zpracovatelského průmyslu, 2020

6 Vliv udržitelných aktivit na ekonomickou výkonnost

V této kapitole bude zhodnocen vliv udržitelných aktivit podniků v automobilovém průmyslu na ekonomickou výkonnost. Veškeré udržitelné aktivity by měly vést ke zvyšování dlouhodobé udržitelné výkonnosti podniků. Otázkou je jejich vliv na krátkodobou či dlouhodobou ekonomickou výkonnost. Jak již bylo zmíněno v teoretické části mnoho autorů se zabývalo vlivem udržitelných aktivit na ekonomickou výkonnost. Někteří autoři přišli na to, že udržitelné aktivity mají pozitivní vliv na ekonomickou výkonnost a někteří zase, že aktivity mají negativní vliv.

Mnoho podniků v automobilovém průmyslu se snaží o minimalizaci odpadů vzniklých při výrobní činnosti. Velké množství odpadu, bude mít negativní vliv na finanční výkonnost. Pokud automobilkám vznikne při výrobě větší množství odpadu, než je plánováno, tak společnosti musí nakoupit další potřebný materiál a tím se zvýší náklady na zakoupený materiál.

Podniky v automobilovém průmyslu mohou využít odpad také k dalšímu uplatnění např. k materiálovému nebo k energetickému. Tato aktivita bude mít pozitivní vliv na ekonomickou výkonnost, pokud si to nevyžádá další dodatečné investice. Zároveň mohou prodat takto vyrobený produkt, tím dojde ke zvýšení výnosů a také se zvýší i celkový výsledek hospodaření za dané období. Podnikům se budou zvyšovat náklady na zakoupený materiál nebo na spotřebu energie, které jsou potřebné k výrobě, pokud dojde k růstu jejich ceny.

Počet zaměstnaných osob se ve společnostech automobilového průmyslu meziročně zvyšoval. Průměrná mzda také každým rokem rostla. Dále nabízí firmy v automobilovém průmyslu velké množství benefitů. Mzda a benefity souvisí se spokojeností zaměstnanců. Pokud pracovníci budou spokojeni ve své práci, bude to mít pozitivní vliv na ekonomickou výkonnost. Na druhou stranu to bude mít negativní vliv pro podnik, protože zaměstnavatelé budou muset vyplácet mzdy svým zaměstnancům a poskytovat mnoho benefitů. Zaměstnanecká spokojenost povede k větší produktivitě práce (vyrobí se více výrobků) a když se tyto výrobky prodají, tak společnosti dosáhnou vyšších tržeb, tzn., že se zvýší i celkový zisk a také celková ekonomická výkonnost podniků.

Při výrobě automobilů vznikají emise CO₂. Automobilky se snaží tuto emisi snižovat, prostřednictvím nákupu elektřiny vyráběné z ekologických zdrojů nebo přechodem na alternativní paliva. Tento přechod vyvolá negativní vliv na ekonomickou výkonnost. Může vést ke zvyšování nákladů na výrobu automobilů.

7 Shrnutí provedené analýzy a návrh opatření

V této části jsou shrnuty jednotlivé analýzy výkonnosti, ale je zde také uvedena analýza celkové udržitelné výkonnosti podniků v automobilovém průmyslu a jsou navrhována případná opatření ke zlepšení celkové udržitelné výkonnosti.

7.1 Shrnutí environmentální výkonnosti

Pokud se společnosti dobře chovají k životnímu prostředí, tak tím vyšší je i jejich environmentální výkonnost. Společnosti v automobilovém průmyslu se snaží minimalizovat dopady na životní prostředí, a to od výroby automobilů přes prodej až po recyklaci. Každá automobilka dodržuje environmentální normy a předpisy.

Všechny firmy v České republice vyrábí automobily šetrné k životnímu prostředí.

Pro analýzu environmentální výkonnosti byly vybrány ukazatele energetické účinnosti, odpadového hospodářství a investice na ochranu životního prostředí.

Z analýzy ukazatelů energetické účinnosti bylo zjištěno, že podniky v automobilovém průmyslu nahrazují spotřebu pevných paliv (uhlí, koks) spotřebou elektrické energie a zemního plynu. Omezují spotřebu pevných paliv, aby nedošlo k vyčerpání všech zásob těchto přírodních zdrojů.

Pomocí ukazatelů odpadového hospodářství byl zjištěn vývoj celkového a nebezpečného odpadu. Celkový odpad se v průběhu zkoumaných let převážně zvyšoval. Nebezpečný odpad má kolísavý trend vývoje.

V analýze materiálové účinnosti byla zkoumána především spotřeba motorového benzínu a motorové nafty. Motorový benzín se meziročně zvyšoval a v posledním zkoumaném roce činila spotřeba 10 686 t. Spotřeba motorové nafty je převážně rostoucí. Největší spotřeba byla také v roce 2018, a to 16 259 t.

Podniky v automobilovém průmyslu investují zejména na ochranu ovzduší a klimatu, na nakládání s odpadními vodami, na nakládání s odpady, na ochranu a sanaci půdy, podzemních a povrchových vod a také na ochranu biodiverzity. Z těchto oblastí nejvíce společnosti v automobilovém průmyslu investují do ochrany ovzduší a klimatu.

7.2 Shrnutí sociální výkonnosti

Sociální výkonnost se zvyšuje zaměstnaneckou spokojeností. Snahou každého podniku je zvyšování spokojenosti zaměstnanců. Větší pracovní spokojenost povede k větší produktivitě.

Společnosti v automobilovém průmyslu oslovují nové pracovníky pomocí náborových kampaní. Spokojenost zaměstnanců roste s příjemným pracovním prostředím, ale také péčí o ně.

Počet zaměstnanců v automobilovém průmyslu se meziročně zvyšoval. V roce 2018 měl automobilový průmysl 180 765 zaměstnanců. I přes zvyšující počet pracovníků postrádá automobilový průmysl technicky zaměřené zaměstnance.

Zaměstnanci pracující ve Sdružení automobilového průmyslu se také každým rokem zvyšoval. V roce 2018 bylo zaměstnáno 133 079 osob. Ze 133 079 osob bylo 89 816 pracovníků dělnické profese a 36 559 zaměstnanců v administrativě.

Zaměstnanci jsou v automobilovém průmyslu odměňováni podle spravedlivého mzdového systému. Tento spravedlivý mzdový systém nezná odlišnosti v odměňování v závislosti na pohlaví. Průměrná mzda v automobilovém průmyslu se ve zkoumaných letech zvyšovala. V roce 2018 činila 37 576 Kč. Zaměstnavatelé nabízí svým zaměstnancům také velké množství benefitů.

Průměrná mzda ve Sdružení automobilového průmyslu také rostla. V roce 2017 byla zaznamenaná největší průměrná mzda, která činila 29 496 Kč.

Automobilový průmysl se snaží zlepšovat bezpečnost a ochranu zdraví na pracovištích. Podniky by měly předcházet úrazům a nemocem, protože produktivita, kvalita a bezpečnost jsou úzce spojeny.

Dalším zkoumaným ukazatelem byla úrazovost v automobilovém průmyslu. Největší počet pracovních úrazů bylo zaznamenáno v roce 2017, a to 2 416. V roce 2017 strávili zaměstnanci největší počet dnů na pracovní neschopnosti, a to 120 161 dnů.

7.3 Shrnutí ekonomické výkonnosti

Analýza ekonomické výkonnosti v automobilovém průmyslu byla provedena za období 2014 – 2018 na základě rozvahy a výkazu zisku a ztráty, kterou Ministerstvo průmyslu a obchodu zveřejňuje na stránkách.

Ukazatele zisku vykazovaly ve všech zkoumaných letech kladnou hodnotu. Podle těchto údajů lze říci, že je na tom tento průmysl dobře. Největší čistý zisk 64 667 272 tis. Kč byl dosahován v roce 2015.

Podniky v automobilovém průmyslu jsou rentabilní. Všechny rentability měly ve zkoumaném období kolísavý trend a dosahovaly kladné hodnoty. V roce 2018 byla dosahována nejnižší ROA, a to 9,12 %. Nejvyšší hodnota 12,48 % byla dosažena v roce 2015.

V roce 2015 byla nejvyšší hodnota rentability vlastního kapitálu, a to 22,69 %. Nejvyšší hodnota rentability tržeb byla dosažena v roce 2015 a od následujícího roku začala hodnota tohoto ukazatele klesat až na minimum ze sledovaného období.

Běžná a hotovostní likvidita dosahovala doporučených hodnot. Pohotovává likvidita také splňovala doporučené hodnoty, ale výjimkou byl rok 2014, kdy se hodnota nacházela mimo doporučené hranice.

Ukazatele zadluženosti informují o úvěrovém zatížení firem. Celková zadluženost má doporučenou hodnotu 50 %. Ve všech zkoumaných letech se zadluženost pohybovala v rozmezí 50 - 55 %. Nejvyšší celková zadluženost byla v roce 2014, a to 55, 21 %.

Doba obratu zásob se pohybovala mezi 20 a 22 dny. Doba splatnosti pohledávek je přibližně 70 dní. Doba splatnosti dluhů se pohybovala v automobilovém průmyslu v rozmezí 80 - 90 dnů. Je to také dáno vyšší hodnotou ukazatele doby splatnosti pohledávek.

Výpočet moderního ukazatele EVA byl proveden na základě stránek Ministerstva průmyslu a obchodu. Ve všech zkoumaných letech má tento ukazatel kolísavý trend a lze říci, že ve všech letech tvoří přidanou hodnotu pro vlastníka.

7.4 Shrnutí udržitelné výkonnosti a návrhy opatření

Na základě analýzy udržitelné výkonnosti lze říci, že je na tom automobilový průmysl velmi dobře. Společnosti jsou řízeny s ohledem na prvky udržitelného rozvoje, zaměřují se na všechny tři dimenze udržitelnosti – ekonomickou, sociální a environmentální. Pro měření výkonnosti v jednotlivých oblastech jsou používány a sledovány soubory ukazatelů. Také dbají na to, aby jejich osobní automobily byly šetrné k životnímu prostředí.

Podniky v automobilovém průmyslu se také snaží zavádět různá opatření, které pomohou snížit emise CO₂. Snižování emisí CO₂ souvisí se snížením spotřeby energie. Do této oblasti patří samotné úpravy, spočívající v zavádění úspornějších technologií a snižování energetické náročnosti nemovitosti, také výstavba obnovitelných zdrojů, které dokážou nahradit tradiční fosilní zdroje energie. U automobilek, které tyto investice ještě nečinily, bych navrhovala zateplení hal včetně střech, výměna oken, výměna energeticky neefektivních strojů – obnova výrobní technologie, osvětlení budov. Jedná se o finančně náročné investice. Na některé z nich mohou automobilky získat dotace. Podle společnosti E.ON je úspora energie po provedení zateplení až 30 %. (E.ON, 2020)

Sociální výkonnost je také na velmi dobré úrovni. Pro svoje zaměstnance poskytují podniky velké množství benefitů. Největším problémem je ale to, že automobilový průmysl především zaměstnává pracovníky technicky zaměřené a v posledních letech jich je nedostatek.

Automobilky, které ještě nespolupracují se školami technických oborů, by se mohli domluvit na spolupráci. Studenti by mohli chodit do těchto podniků v rámci školní praxe. Dále by se automobilky mohli domluvit na spolupráci s agenturami práce. Pomocí agentury práce by mohly získat nové pracovníky. V dnešní době se jistě automobilky účastní různých pracovních veletrhů, proto bych rozšířila jejich počet na co největší. Zúčastnili by se jak domácích pracovních veletrhů, ale i veletrhů konaných v zahraničí. Další možností je poskytnutí motivačního příspěvku stávajícím zaměstnancům, kteří by doporučili nového zaměstnance. Motivační příspěvek by byl vyplacen stávajícímu zaměstnanci, pokud by nový zaměstnanec prošel zkušební dobou.

Z ekonomického pohledu se automobilovému průmyslu dobře daří. Ve všech zkoumaných letech dosahovaly společnosti zisk. Podniky v automobilovém průmyslu by se měly snažit snížit dobu splatnosti pohledávek. Jednou z možností je vytvoření motivačního programu

pro zákazníky, kteří by podnikům zaplatili před lhůtou splatností. Konkrétně by se jednalo např. o poskytnutí skonta ve výši 2 % z ceny faktury nebo určitá sleva na další objednávku, pokud by byla faktura uhrazena do týdne od vystavení. Snížením doby splatnosti pohledávek by také pravděpodobně došlo ke snížení doby obratu závazků.

U odběratelů, kterým poskytují automobilky odloženou splatnost, by mohly využít faktoring. Faktoringová společnost na základě kopie faktury vyplatí automobilce zálohu ve výši 90 % z hodnoty faktury. V době splatnosti zaplatí odběratel fakturu na účet faktoringové společnosti a faktoringová společnost vyplatí zbývajících 10 % z hodnoty faktury na účet automobilky. Automobilka získá 90 % hodnoty pohledávky okamžitě a nemusí čekat na platbu do doby splatnosti faktury. Na druhé straně si faktoringová společnost účtuje faktoringový poplatek a úrok za profinancování. U faktoringové společnosti České spořitelny činí průměrný faktoringový poplatek 0,35 % a úrok je stanoven ve výši 1M PRIBOR + 2 % p.a. K 31.12.2019 činil 1M PRIBOR 2,10 %, úrok by byl ve výši 4,10 %. Pokud by fakturovaná částka byla 100 000 Kč a splatnost faktury 60 dnů, tak by byl faktoringový poplatek ve výši 350 Kč a úrok ve výši 607 Kč ($90\,000\text{ Kč} * 60/365 * 4,10\%$). Celkové náklady na faktoring by byly ve výši 957 Kč (tj. 0,957 % z hodnoty faktury).

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo zhodnocení měření a řízení udržitelné výkonnosti podniků ve zvoleném automobilovém průmyslu.

Diplomová práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část se opírá o zpracovanou literární rešerši z odborné české, ale i zahraniční literatury, která se zabývá problematikou udržitelné výkonnosti podniků. Tato část se věnuje základním pojmům z oblasti udržitelné výkonnosti podniků. Jsou zde vymezeny hlavní definice, princip Triple-Bottom-Line, ekonomická, sociální a environmentální výkonnost s klíčovými ukazateli.

Druhou část tvoří praktická část. Na začátku analýzy si autorka zvolila odvětví, ve kterém byla prováděna tato analýza. Byl zvolen automobilový průmysl, protože tento průmysl patří mezi klíčové v České republice.

Součástí analýzy udržitelné výkonnosti podniků byla analýza environmentální, sociální a ekonomické výkonnosti. Analýza environmentální výkonnosti byla měřena pomocí ukazatelů energetické účinnosti, ukazatelů odpadového hospodářství, ukazatelů materiálové účinnosti a investic na ochranu životního prostředí. Analýza sociální výkonnosti je měřena pomocí těchto ukazatelů: počtu zaměstnanců, průměrné mzdy, počtu pracovní úrazovosti, počtu smrtelných pracovních úrazů, počtu dnů pracovní neschopnosti. V analýze ekonomické výkonnosti byly vypočítány a analyzovány klasické a moderní ukazatele. Z tradičních ukazatelů byly vypočítány ukazatel zisku, rentability, likvidity, zadluženosti a aktivity. Z moderních ukazatelů byl vypočítán nejznámější ukazatel, a to ekonomická přidaná hodnota.

V poslední části této diplomové práce byly shrnuty výsledky provedené analýzy udržitelné výkonnosti a byly navrženy opatření pro podniky v automobilovém průmyslu v České republice. Automobilky by mohly využít možnosti faktoringu u odběratelů, kterým poskytují odloženou splatnost. Společnosti nemusí čekat do splatnosti faktury a získají většinu finančních prostředků od faktoringové společnosti do několika dnů od vystavení faktury.

Podniky se dále potýkají s nedostatkem zaměstnanců technického zaměření. Jednou z možností je poskytnutí motivačního příspěvku stávajícím zaměstnancům, kteří by doporučili nového pracovníka. Tento příspěvek by byl vyplacen stávajícímu zaměstnanci

po zkušební době. V ekologické oblasti byla doporučena úspora el. energie, která by se snížila pomocí zateplení hal včetně střech, výměny energeticky neefektivních strojů atd.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

- Bučičienė, I., Kazlauskaitė, R. (2012). *The linkage between HRM, CSR and performance outcomes*. Baltic Journal of Management.
- Carroll, A. B. (1999). *Corporate Social Responsibility*. Business and Society.
- Česko (1992). *Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí*. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha: Ministerstvo vnitra.
- ELKINGTON, J. (1998). *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*. New Society Publishers.
- Hřebíček, J., Soukopová, J., & Kutová, E. (2010). *Stanovení standardizovaných indikátorů pro environmentální reporting a výroční zprávy EMAS*. In *Účetnictví a reporting udržitelného rozvoje na mikroekonomické a makroekonomické úrovni*. Praha: MŽP.
- Kiselařková, D., & Šoltés, M. (2017). *Modely řízení finanční výkonnosti v teorii a praxi malých a středních podniků*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Kiselařková, D., Horváthová, J., & Šofranková, B. (2015). *Controlling rizik podnikania v modeloch ovplyvňujúcich výkonnosť a prognózovanie rizik v EU*. Prešov: Book-man, s.r.o.
- Kislingerová, E. (2010). *Manažerské finance*. Praha: C. H. Beck.
- Knápková, A., Pavelková, D., & Chodúr, M. (2011). *Měření a řízení výkonnosti podniku*. Praha: Linde.
- Kocmanová, A. (2013). *Ekonomické řízení podniku*. Praha: Linde.
- Kocmanová, A., Hřebíček, J. & kol. (2013). *Měření podnikové výkonnosti*. Brno: Littera
- Knápková, A., Pavelková, D. & kol. (2017). *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. Praha: Grada Publishing.
- Kolektiv autorů (1991). *Naše společná budoucnost: světová komise pro životní prostředí a rozvoj*. Praha: Academia.
- Kotler, P., & Lee, N. (2005). *Business for Social Responsibility*. USA: John Wiley & Sons.

- Kuldová, L. (2010). *Společenská odpovědnost firem: etické podnikání a sociální odpovědnost v praxi*. Kanina: OPS.
- Kunz, V. (2012). *Společenská odpovědnost firem*. Praha: Grada.
- Mařík, M., & Maříková, P. (2005). *Moderní metody hodnocení výkonnosti a oceňování podniku*. Praha: Ekopress, s.r.o.
- Mulačová, V., Mulač, P., & kol. (2013). *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: Grada Publishing a.s.
- Nývltová, R., & Marinič, P. (2010). *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. Praha: Grada.
- Pavelková, D., & Knápková, A. (2009). *Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera*. Praha: Linde nakladatelství s.r.o.
- Pavlínek, P. (2008). *A Successful Transformation? Restructuring of the Czech Automobile Industry*. Heidelberg: Physica.
- Růčková, P. (2011). *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Schaltegger, S., Burritt, R. (2005). *Corporate Sustainability*. In H. Folmer, T. Tietenberg (Eds): *The International Yearbook of Environmental and Resource Economics 2005/2006*. A survey of Current Issues.
- Schaltegger, S., Burritt, R., & Petersen, H. (2003). *Corporate Environmental Management: Striving for Sustainability*. Sheffield: Greenleaf.
- Schaltegger, S., Wagner, M. (2006). *Managing Sustainability Performance Measurement and Reporting in an Integrated Manner Sustainability Accounting as the Link between the Sustainability Balanced Scorecard and Sustainability Reporting*. Dordrecht: Springer.
- Šuman-Hreblay, M. (2018). *Encyklopedie automobilů: české a slovenské osobní automobily od r. 1815 do současnosti*. Brno: CPRESS.
- Tuček, J. (2011). *Škoda Popular a Rapid*. Praha: Grada Publishing a. s.

Trnková, J. (2004). *Společenská odpovědnost firem: kompletní průvodce tématem & závěry průzkumu v ČR*. Praha: Business Leaders Forum

Vochozka, M. (2011). *Metody komplexního hodnocení podniku*. Praha: Grada Publishing a.s.

World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press.

Zadražilová, D. (2010). *Společenská odpovědnost podniků: transparentnost a etika podnikání*. Praha: C. H. Beck.

Zadražilová, D. (2011). *Udržitelné podnikání*. Praha: Oeconomica.

Židek, L. (2006). *Transformace české ekonomiky 1989 – 2004*. Praha: C.H. Beck.

Elektronické zdroje:

AA 1000 (2015). *AA 1000 Stakeholder Engagement Standard 2015*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: https://www.accountability.org/wp-content/uploads/2016/10/AA1000SES_2015.pdf

AccountAbility (2008). *AA 1000 Stakeholder Engagement Standard 2011: Final Exposure Draft*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.yumpu.com/en/document/read/44188770/ty-aa1000-stakeholder-engagement-standard-2011-accountability>

AutoSAP (2018). *O AutoSAP*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://autosap.cz/o-autosap/>

BOZP INFO (2019). *Pracovní úrazovost v České republice v roce 2018*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.bozpinfo.cz/pracovni-urazovost-v-ceske-republice-v-roce-2018>

MBW Group (2020). *BMW Group: Company*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.bmwgroup.com/en/company.html>

Business Leaders Forum (2008). *Společenská odpovědnost firem: Průvodce pro malé a střední podniky*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: https://csr-online.cz/wp-content/uploads/2018/09/BLF_pruvodce_CSR.pdf

Commission of the European Communities (2001). *Green Paper: Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2001/EN/1-2001-366-EN-1-0.Pdf>

CQS (2008). *ČSN OHSAS 18001*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.cqs.cz/Nase-sluzby/ISO-45001-OHSAS-18001.html>

CQS (2010). *IQNet SR 10: Systém managementu společenské odpovědnosti*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.cqs.cz/Nase-sluzby/IQNet-SR-10-System-managementu-spolecenske-odpovednosti.html>

Czech TOP 100 (2018). *Czech TOP 100: žebříčky*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.czechtop100.cz/cs/projekty/zebricky/100-nejvyznamnejsich>

CzechInvest (2019). *Automobilový průmysl*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-investory/Klicove-sektory/Automobilovy-prumysl>

Česko (2000). *Narizení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2493/2000*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32000R2493>

Daimler (2020). *Daimler: Our products*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.daimler.com/products/>

Dahlsrud, A. (2008). *How Corporate Social Responsibility is defined: an Analysis of 37 definitions*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/csr.132>

E.ON (2020). *E.ON Rádce*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.eon.cz/radce/uspore-energie/pasivni-a-nizkoenergeticke-domy/jak-na-zatepleni-domu-a-firemnych-objektu?fbclid=IwAR1bnIAo5Efk4VsChVjqIIL7tI-JHAXR4D4SI1NFzghaEoFtyAcwtSAU-o#anchor-menu>

FCA Group (2020). *Fiat Chrysler Automobiles*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.fcagroup.com/en-US/Pages/home.aspx>

Ford (2020). *Ford Motor Company: History*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://corporate.ford.com/company/history.html>

Global Reporting Initiative (2006). *Pokyny pro Sustainability Reporting*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.yumpu.com/xx/document/read/21522111/pokyny-pro-sustainability-reporting-global-reporting-initiative>

Global Reporting Initiative (2013). *About Sustainability Reporting*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.globalreporting.org/information/sustainability-reporting/Pages/default.aspx>

Global Reporting Initiative (2017a). *G4 Sustainability Reporting Guidelines*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRIG4-Part1-Reporting-Principles-and-Standard-Disclosures.pdf>

Global Reporting Initiative (2017b). *G4 Sustainability Reporting Guidelines*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRIG4-Part2-Implementation-Manual.pdf>

GM (2020). *General Motors: Our Company*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.gm.com/our-company/about-gm.html>

Hyundai (2020). *Hyundai Motor Company: History*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.hyundaimotorgroup.com/About-Us/History-2020.hub#>

ISO (2009). *Pracovní překlad ISO/CD 26000: Návod pro společenskou odpovědnost organizací*. Cit. 1.2.2020, dostupné z: <https://www.csr-online.cz/co-je-csr/normy-a-iniciativy/>

ISO (2014). *Norma ČSN EN ISO 14031*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.tretiruka.cz/ankety/dobrovolne-aktivity/rizeni/hodnoceni-environmentalniho-profilu-epe-/>

ISO (2016). *Norma ČSN EN ISO 14001:2016*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: http://www.iso-normy.cz/ISO_14001.html

ISO (2016). *Norma ČSN EN ISO 14004: 2016*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: http://www.iso-normy.cz/ISO_14004.html

Jawa (2020). *Jawa: O nás*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.jawa.eu/o-nas>

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2018). *Finanční analýza podnikové sféry za rok 2018*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/2019/9/FA4Q2018.pdf>

Ministerstvo životního prostředí (2016). *Udržitelný rozvoj*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj

Nissan News (2018). *Aliance Renault-Nissan Mitsubishi*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: https://www.volkswagenag.com/presence/investorrelation/publications/annual-reports/2020/volkswagen/Y_2019_e.pdf

Pícl (2019). *Budoucnost automobilového průmyslu: Výzvy pro zaměstnanost v České republice*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/prag/15446.pdf>

PSA (2017). *PSA Group*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.groupe-psa.com/en/automotive-group/>

Rynda, I. (2000). *Trvale udržitelný rozvoj a vzdělávání*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.czp.cuni.cz/czp/index.php/cz/zdroje-informaci/konference/212-trvale-udrzitelny-rozvoj-a-vzdelavani>

Social Accountability International (2008). *Social Accountability 8000*, Cit. 29.4.2020, dostupné z: <http://www.sa-intl.org/index.cfm?fuseaction=Page.ViewPage&PageID=1689>

SUIP (2014). *Program Bezpečný podnik*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: http://www.suip.cz/_files/suip-ab9d5168410fc6597aee157b1a009ffa/program_bezpecny_podnik.pdf

SUIP (2017). *Příručka k programu Bezpečný podnik: Systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: https://www.suip.cz/_files/suip-24ba6f2db999090b16c3ca24f74d410e/bezpecny-podnik-2017.pdf

Škoda Auto (2017). *Zpráva o trvale udržitelném rozvoji*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: https://cdn.skoda-storyboard.com/2019/07/190711_Zprava-o-trvale-udrzitelnem-rozvoji-2017-2018.pdf

Škoda Auto (2020). *Historie: Škoda Auto*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.skoda-auto.cz/o-nas/historie>

Tata Motors (2020). *Tata Motors: Company*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://www.tatamotors.com/about-us/>

Toyota Motor Corporation (2019). *Annual Report 2019*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: https://global.toyota/pages/global_toyota/ir/library/annual/2019_001_annual_en.pdf

Vavroušek, J. (1994). *Poselství stále naléhavější*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <http://stuz.cz/Zpravodaje/Zpravodaj002/rynda.htm>

Volkswagen Group (2019). *Mobility for generations to come: Annual report 2019*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: https://www.volkswagenag.com/presence/investorrelation/publications/annual-reports/2020/volkswagen/Y_2019_e.pdf

World Business Council for Sustainable Development (1998). *Business Role: Corporate Social Responsibility*. Cit. 29.4.2020, dostupné z: <https://growthorientedsustainableentrepreneurship.files.wordpress.com/2016/07/csr-wbcsd-csr-primer.pdf>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Ukazatele sociální výkonnosti v oblasti lidských práv	19 -
Tabulka č. 2: Ukazatele sociální výkonnosti v oblasti pracovně právních vztahů a důstojných pracovních podmínek	20 -
Tabulka č. 3: Ukazatele sociální výkonnosti z oblasti odpovědnosti za produkty	20 -
Tabulka č. 4: Ukazatele sociální výkonnosti z oblasti společnosti.....	21 -
Tabulka č. 5: Výpočet CF přímou metodou	33 -
Tabulka č. 6: Schéma výpočtu NOPAT.....	43 -
Tabulka č. 7: Ukazatele energetické účinnosti v letech 2014 - 2018	53 -
Tabulka č. 8: Ukazatele odpadového hospodářství v letech 2014 - 2018.....	53 -
Tabulka č. 9: Ukazatele materiálové účinnosti v letech 2014 - 2018.....	53 -
Tabulka č. 10: Investice na ochranu životního prostředí v letech 2014 - 2018.....	54 -
Tabulka č. 11: Počet zaměstnanců v automobilovém průmyslu v letech 2014 - 2018....	56 -
Tabulka č. 12: Počet zaměstnaných osob v AutoSAPu v letech 2014 - 2018.....	56 -
Tabulka č. 13: Struktura zaměstnanců v AutoSAPu v letech 2014 - 2017.....	56 -
Tabulka č. 14: Průměrná mzda v automobilovém průmyslu v letech 2014 - 2018.....	57 -
Tabulka č. 15: Průměrná mzda v AutoSAPu v letech 2014 - 2017.....	57 -
Tabulka č. 16: Průměrná mzda ve struktuře zaměstnanců v AutoSAPu v letech 2014 - 2017	58 -
Tabulka č. 17: Úrazovost v automobilovém průmyslu v letech 2014 - 2018.....	58 -
Tabulka č. 18: Ukazatele zisku v letech 2014 - 2018	60 -
Tabulka č. 19: Ukazatele rentability v letech 2014 - 2018	62 -
Tabulka č. 20: Ukazatele likvidity v letech 2014 - 2018.....	63 -
Tabulka č. 21: Ukazatele zadluženosti v letech 2014 - 2018.....	64 -
Tabulka č. 22: Ukazatele aktivity v letech 2014 - 2018	66 -
Tabulka č. 23: Ukazatel obchodní deficit v letech 2014 - 2018	67 -
Tabulka č. 24: Výpočet vážených průměrných nákladů v letech 2014 - 2018.....	68 -
Tabulka č. 25: Výpočet nákladů vlastního kapitálu v letech 2014 - 2018.....	69 -
Tabulka č. 26: Výpočet ekonomické přidané hodnoty v letech 2014 - 2018	69 -

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Pilíře udržitelnosti	- 11 -
Obrázek č. 2: Struktura udržitelnosti podniku	- 13 -
Obrázek č. 3: Vzájemná souvislost mezi ESG a CG výkonností podniku ve vztahu k udržitelné podnikové výkonnosti	- 15 -
Obrázek č. 4: Geografické rozložení podniků v automobilovém průmyslu v ČR.....	- 48 -
Obrázek č. 5: Výdaje na ochranu životního prostředí v letech 2014 - 2018.....	- 54 -
Obrázek č. 6: Struktura zaměstnanců v AutoSAPU v letech 2014 - 2017	- 57 -
Obrázek č. 7: Vývoj ukazatelů zisku v letech 2014 - 2018	- 61 -
Obrázek č. 8: Vývoj ukazatelů rentability v letech 2014 – 2018.....	- 62 -
Obrázek č. 9: Vývoj ukazatelů likvidity v letech 2014 - 2018	- 63 -
Obrázek č. 10: Vývoj celkové zadluženosti v letech 2014 – 2018	- 65 -
Obrázek č. 11: Vývoj ukazatelů obrátů v letech 2014 - 2018.....	- 66 -
Obrázek č. 12: Vývoj ukazatelů doby obrátu v letech 2014 - 2018.....	- 67 -

Seznam použitých zkratk

EVA	Ekonomická přidaná hodnota
ESG	Environmental, social and corporate governance
CG	Corporate governance
GRI	Global Reporting Initiative
CSR	Corporate Social Responsibility
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
EAT	Earnings After Taxes
EBT	Earnings Before Taxes
EBIT	Earnings Before Interest and Taxes
EBITDA	Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization
ROA	Return on Assets
ROE	Return on Equity
ROS	Return on Sales

Seznam příloh

A – Rozvaha CZ-NACE 29

B – Výkaz zisku a ztráty CZ-NACE 29

Příloha A

	2014	2015	2016	2017	2018
Aktiva celkem (A.+B.+C.+D.) [v tis. Kč]	567936584	615179387	656064254	704728137	668260042
B. Dlouhodobý majetek [v tis. Kč]	240177942	243188779	258629464	272605046	274476142
B.I. Dlouhodobý nehmotný majetek [v tis. Kč]	11378669	11209029	10858393	11826620	11826620
B.II. Dlouhodobý hmotný majetek [v tis. Kč]	209363983	218561874	226298476	239202760	240891776
B.III. Dlouhodobý finanční majetek [v tis. Kč]	19435291	13417876	21472596	21575666	21757746
C. Oběžná aktiva [v tis. Kč]	319422657	362634434	387058834	420042223	381669966
C.I. Zásoby [v tis. Kč]	57011087	67445666	75251648	78217572	78598744
C.II. Pohledávky [v tis. Kč]	209362086	226884247	227955531	269167246	272237845
C.II.1. Dlouhodobé pohledávky [v tis. Kč]	4028736	4105998	4086268	4400475	8550361
C.II.2. Krátkodobé pohledávky [v tis. Kč]	205333351	222778249	223869263	264766771	263687484
C.III.+C.IV. Krátkodobý finanční majetek + Peněžní prostředky [v tis. Kč]	53049484	68304520	83851655	72657405	30833378
A.+D. + Pohl.VK+ Časové rozlišení aktiv [v tis. Kč]	8335984	9356175	10375956	12080868	12113933
Pasiva celkem [v tis. Kč]	567936584	615179387	656064254	704728137	668260042
A. Vlastní kapitál [v tis. Kč]	246690528	284955247	311956940	311044348	318711664
A.I. Základní kapitál [v tis. Kč]	76801009	78296166	77883015	75309343	75308365
A.II. + A.III. + A.IV. + A.VI. Nerozdělený zisk a fondy ze zisku [v tis. Kč]	122528325	141991810	174749961	175514621	194964141
A.V. VH za účetní období [v tis. Kč]	47361194	64667272	59323964	60220384	48439159
B.+C. Cizí zdroje [v tis. Kč]	313571053	322612257	335011703	383294076	339088598
B. Rezervy [v tis. Kč]	40073509	48288839	57056478	60151600	58598147
C. Závazky [v tis. Kč]	273497544	274323418	277955226	323142476	280490451
C.I. Dlouhodobé závazky [v tis. Kč]	35064050	34071829	36741827	37409753	32652714
C.I.1.+C.I.5. Vydané dluhopisy a dlouhodobé směnky k úhradě [v tis. Kč]	27106	4489	4720	4977	4977
C.I.2. Závazky k úvěrovým institucím dlouhodobé [v tis. Kč]	13785016	18866658	20603659	19581478	19532429
C.I.3.+C.I.4.+C.I.6.+C.I.7.+C.I.8.+C.I.9. Ostatní dlouhodobé závazky [v tis. Kč]	21251928	15200682	16133448	17823298	13115308
C.II. Krátkodobé závazky [v tis. Kč]	238433494	240251589	241213399	285732722	247837737
C.II.1.+C.II.5. Vydané dluhopisy a směnky krátkodobé k úhradě [v tis. Kč]	11419902	6	0	0	0
C.II.2. Závazky k úvěrovým institucím [v tis. Kč]	16926903	14489246	16283643	16957734	17224109
C.II.3.+C.II.4.+C.II.6.+C.II.7.+C.II.8. Ostatní krátkodobé závazky [v tis. Kč]	210086690	225762338	224929756	268636988	230613628
D. Časové rozlišení pasív [v tis. Kč]	7702108	7616372	9100330	10394177	10464756

Příloha B

	2014	2015	2016	2017	2018
I. Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb [v tis. Kč]	939178370	1052660052	1152773320	1230719051	1237371796
II. Tržby za prodej zboží [v tis. Kč]	54165407	59916845	60937686	74423198	71953878
A. Výkonová spotřeba [v tis. Kč]	829102371	931649871	1009561228	1094641738	1116616906
A.1. Náklady vynaložené na prodané zboží [v tis. Kč]	41220696	46025023	47515809	58676353	54805061
A.2.+A.3. Spotřeba materiálu a energie a služby [v tis. Kč]	787881676	885624848	962045418	1035965385	1061811845
B.+C. Změna stavu zásob vlastní činnosti + Aktivace [v tis. Kč]	-9704485	-8796730	-9111381	-7272466	-10108003
D. Osobní náklady [v tis. Kč]	74420609	81882922	91056698	102525263	113206988
D.1 Mzdové náklady [v tis. Kč]	53297624	58969514	64739273	72778460	81165919
D.2. Náklady na soc. zabezp. a zdrav. pojištění a ostatní náklady [v tis. Kč]	21122985	22913408	26317425	29746803	32041068
D.2.1 Náklady na soc. zabezp. a zdrav. pojištění [v tis. Kč]	20295265	22175772	25551257	29007416	31283881
D.2.2 Ostatní náklady [v tis. Kč]	827721	737636	766169	739387	757188
E.1 Úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného maj. [v tis. Kč]	32631043	35852327	37841504	38823130	39132914
J. Nákladové úroky a podobné náklady [v tis. Kč]	2672901	1949997	1722224	1610807	1614564
** VH před zdaněním [v tis. Kč]	54754761	74829711	73143794	73680807	59337772
L. Daň z příjmů [v tis. Kč]	7393567	10162439	13819829	13461290	10898614
*** VH za účetní období [v tis. Kč]	47361194	64667272	59323964	60219516	48439159

Kališková, V. (2020). *Měření a řízení udržitelné výkonnosti podniku ve vybraném odvětví (Diplomová práce)*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

Abstrakt

Klíčová slova: udržitelná podniková výkonnost, sociální výkonnost, ekonomická výkonnost, environmentální výkonnost, Triple-Bottom-Line

Tato diplomová práce je zaměřena na udržitelnou výkonnost podniků. Cílem práce je měření a řízení udržitelné výkonnosti podniků ve zvoleném automobilovém průmyslu. Diplomová práce je rozdělena na dvě části. První část popisuje udržitelnou výkonnost podniku. Druhá část začíná charakteristikou automobilového průmyslu a poté analyzuje udržitelnou výkonnost podniků. Sociální výkonnost byla měřena pomocí počtu zaměstnanců, průměrné mzdy, počtu pracovní úrazovosti, počtu smrtelných pracovních úrazů, počtu dnů pracovní neschopnosti. Environmentální výkonnost byla měřena pomocí ukazatelů energetické účinnosti, ukazatelů odpadového hospodářství, ukazatelů materiálové účinnosti a investic na ochranu životního prostředí. Ekonomická výkonnost byla měřena pomocí tradičních a moderních ukazatelů. V závěru práce je popsán vliv udržitelných aktiv na ekonomickou výkonnost. Je zde také shrnuta celková udržitelná výkonnost podniků a navržena případná opatření.

Kalíšková, V. (2020). *Measuring and managing the sustainable performance of companies in a particular sector. (Diploma Thesis)*. Plzeň: University of West Bohemia.

Abstrakt

Keywords: sustainable business performance, social performance, social performance, environmental performance, Triple-Bottom-Line

This diploma thesis is focused, on the sustainable performance of companies. The goal is to measure and manage the sustainable performance of companies in the chosen automotive industry. This thesis is divided in two parts. The first part describes the sustainable performance of a company. The second part begins with a description of the automotive industry and then analyses the sustainable performance of companies. Social performance measured by the number of employees, average wages, number of work-related injuries, fatal accidents at work and days of inability to work. Environmental performance was measured using the indicators of energy efficiency, waste management, material efficiency and environmental investments. Economic performance was measured using traditional and modern indicators. In the end of this thesis is described the influence of sustainable assets on economic performance. Also the overall sustainable performance of the companies is summarized here and possible measures are suggested.